Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ,
БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

1921 оной ... 21-һээ гарана | № 120 (16343) | 1983 оной майн 22, воскресени | Сэн 3 мүнгэн.

XI ТАБАН ЖЭЛ — АЖАЛАЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ ХӨӨРЭНЭ

ГАЗАРТАА ЭЗЭН МЭТЭЭР

Буряадай Автономито Совет Социалис Республикын байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойн һайндэрые тэмдэглэхэеэ байһан мүнөө үнгэрһэн жэлнүүд һанан дурсагдана. Дайнай хүндэ жэлнүүдтэ бүришье һаа хэцүүтэй һэн. Тэрэ үедэ ажахыдамнай хүдөө ажахын машина, техникын тон үсөөн дээрэһээ бүхы ажалаа бар хүсөөрөө, мори, сарлаг хэжэ гарадаг бэлэйбди. Мүнөө байдалнай тэрэ үеынхиһөө танигдахаар бэшэ хубилһан, эрид һайжаранхай.

Хүсэтэ техникын элбэгжэхэ бүри ажалай үйлэдбэри улам үргэдхэгдэнэ. Жэшээлбэл, жэл бүхэндэ адууһа малаймнай толгой олошоруулагдажа, тарилгын газар горитойгоор үргэдхэгдэнэ гэхэшэ. Энэ жэл гектар бүриһөө 14 центнер орооһо суглуулжа, бүхыдөө 46300 центнер таряа хуряаха зорилготойбди.

Манай ажахын механизаторнууд орооһото ургамалнуудаа эдэ үдэрнүүдтэ сүм тариха дүүргээ. Мүнөө кукуруза, хартаабха таригдана гэхэ гү, али майн 25 болотор дүүргэхээр эрмэлзэнхэй ажаллана.

Орооһо таряанай, хартаабха, овощой ургамалай баян ургаса ургуулхын тула манай механизаторнууд шэнэ онол арга, түрүү дүй дүршэл үргэнөөр нэбтэрүүлһээ гадна, ажалаа подрядай гуримаар эмхидхэнэ. Илангаяа байгша ондо бүхы коллективүүд хамтын подрядай гуримаар ажаллажа захалаа юм. Жэшээлбэл, тракторно-таряан ажалай Загтын, Охор-Шэбэрэй бригаданууд, хартаабхашадай, тэжээл үйлэдбэрилэгшэдэй звенонууд хамтын подрядай гуримаар ажалаа эмхидхэнэ. Иигээд ерэхэдээ, манайда шэнэ ажалай арганууд түргэнөөр нэбтэрүүлэгдэнэ.

Би хори гаран жэлэй туршада тракторист ажалланаб. Энэ хугасаа соо нилээн олон хүнүүдтэй хамта хүдэлжэ горитой газар элдүүрилһэн байхаб. Мүнөө манай гурбан хүбүүд совхоздоо механизатораар ажаллана. Борис, Дамби, Юра гурбанаа өөрынгөө мэргэжэлдэ һургахадаа, ехэ алдуу эндүү хэбэб гэжэ һанагшагүйб. Ажахыдаа трактористаар хүдэлмэрилөөд, дээдэ һургуулида һуража мэргэжэлээ шэлэхэдэнь хамаагүй бэшэ гү гэжэ һанагшаб. Хүбүүдэймни хойно хойноһоо һубарин ажахыдаа үлэхэдэнь, «Лопсон үринэрөө дээдэ һургуулида оруулхаар хүсэдэггүй ямар хүн гээшэб. Эдэ хүбүүдынь хара тооһон трактороһаа холо ошохогүйл даа» гэжэ бодомжологшод захаһаа ушардаг байгаа. Үнэхөөрөө би өөрөөшье иигэжэ бодомжолоо һэм. Теэд хүбүүдэйнгээ дуратай байхадань яахабши, зүбшөөхэл баатай болоо бэлэйб.

Үнгэрһэн хори гаран жэлэй туршада һайнааршье, дундуурханааршье ажаллагдаһан байха. Жараад онуудта сагай уларил яһала һайн, ургасашье ехээр хуряагдадаг байгаа. Тиимэһээ 1968 ондо тогтууритай баян ургаса ургуулха хэрэгтэ горитойхон хубитаяа оруулһандаа гүрэн түрынгөө дээдын шагналаар — Ленинэй орденоор шагнагдаа бэлэйб.

Энэ жэлдэ ажахынгаа хүтэлбэрилэгшэдэй дурадхалаар хартаабхашадай звено даажа абанхайб. Ажалдаа хамтын подрядай гурим нэбтэрүүлэнхэйбди. Звенодомнай 100 гектар поли даалгагданхай. Энэ газартаа бидэ наг шэбхэ гаргажа тарааханаа гадна, минеральна үтэгжүүлгэшье оруулаа һэмди. Хамтын подрядай гуримаар ажаллахадаа, бүхы хүдэлмэреэ гансал өөһэдынгөө хүсөөр хэхэ болонобди. Хабартаа хартаабхаяа һуулгахаһаа эхилээд, намартаа ургасаяа малтажа абаад, гүрэндэ тушаажа, үрэһэ хүрэнгэдэ хаатараа бүхы ажалнай манда даалгагдахань.

Манай хартаабха тарижа байһан газар уһалагдадаггүй. Тиимэһээнь бидэ һуулгаха хүдэлмэреэ тон богонихон болзорто, эрхим шанартайгаар үнгэргэнэбди.

Ажахыдамнай үрэһэ хүрэнгын хартаабха хадагалха тусхай түхеэрэлгэтэй байра үгы. Тиимэһээ хуушанайнгаа багахан склад соо үрэһэ хүрэнгэеэ хадагалнабди. Тиигэбэшье мүнөө жэлдэ даалгагдаһан газартаа бүхыдэнь хартаабха һуулгахабди.

Ойн баярта байгша ондо манай звено гектарай 80 центнер ургаса хуряаха түсэбтэй юм. Тиин бидэ гектар бүриһөө 100 центнер хартаабха малтахаар уялга абанхайбди. Уһалагдадаггүй газарһаа иимэ ехэ ургаса суглуулха гээшэ бэрхэтэйхэн байха. Тиибэшье һаань звеногой гэшүүд тарилгаяа һайнаар харууһалжа, бог буртаг ногооень таһалгаряагүй усадхажа, минеральна үтэгжүүлгэ нэмэлтэ тэжээл болгон оруулха хүдэлмэреэ жэншэдгүй ябуулхаар шиидэнхэй.

Хамтын подрядаар ажаллажа захалһан хадаа хартаабха һуулгаха, тарилгаяа харууһалха, ургасаяа хуряаха технологиёо заабол шэнэдхэн хубилгаха байһамнай мэдээжэ. Тиимэһээ бидэ нэн түрүүлэн хартаабхын үрэһэ хүрэнгэ һайжаруулха, шэнэ баян ургасатай сортын хартаабха таридаг болохо зэргэтэйбди. Мүнөө ажахыдамнай энэ, тэрэ сортын гэжэ мэдэхын аргагүй, хартаабхал һаань һуулганабди. Энэ һайн дүршэл бэшэ, баян ургаса хэзээдэшье абтахагүй. Саашадаа энэ аргаараа ябахын аргагүй. Тиимэһээ ойрын жэлнүүдтэ нютагайнгаа байгаалиин эрхэ байдалда тааараһан баян ургасатай сортын хартаабха тодоруулжа таридаг болосгүйдэмнай һайн дүн түйлагдахагүй.

Һайн сортын хартаабхын үрэһэтэй болохын тула мүнөөнэй эрилтэдэ хүрэмөөр хранилищи хэрэгтэй. Түгэс түхеэрэлгэтэй тусхай байра шэнээр баряагүйдөө хараалпанаа бэелүүлжэ бирахагүйбди. Энэ асуудал ойрын сагта шиидхэгдэхэ ёһотой.

Манда газарһаа гадна, элдэб машина, техникэ даалгагданхай. Бидэ машина, техникээ өөһэдөө заһабарилжа түгэс бэлдэхэдээ бүтээсэтэйгээр ашаглаха болонобди. Тодорхойлбол, намартаа ургаса хуряалгын үедэ хартаабха малтадаг комбайнуудай һаадгүйгөөр, бүтээсэтэйгээр хүдэлхын тула запасной частьнууд хэрэгтэй болодог. Тиимэһээ онсо шухала запасной частьнуудые урид бэлдээд байхада һайн гээшэ.

Манай Охор-Шэбэрэй отделениин механизаторнууд Загтын отделениин ургаса ургуулагшадтай мүрысэдэг. Дүнгүүднай ербан хоног бүридэ согсологдожо мэдээсэгдэнэ. Ойн баярта энэ жэлдэ манай звеногой гэшүүд хартаабха ехээр ургуулжа абаха уялгаяа сүм бэелүүлхээр эрмэлзэнхэй ажаллана.

Л. ГЕРГЕНОВ,
Түнхэнэй районой Саянай совхозой хартаабхашадай звеное хүтэлбэрилэгшэ.

БЕЛГОРОДОЙ ТУГТА ОРДЕН ЗҮҮЛГЭГДЭБЭ

ТАСС — ШЭНЭ ҺОНИН

БЕЛГОРОД. (ТАСС). Эсэгэ Ороноо хамгаалгын Агууехэ Дайнай жэлнүүдтэ городой ажалшадай гаргаһан эрэлхэг зоригой, шэн габьягай түлөө, ажахын ба соёлой байгуулалтада амжалтануудые түйлаһанайнь түлөө Белгород Эсэгэ Ороноо Хамгаалгын Дайнай I шатын орденоор шагнагдаба.

Үндэр дээдын хайра шагнал барюулгада зорюулагдаһан партийна, совет болон ниитын эмхинүүдэй, ажалша коллективүүдэй түлөөлэгшэдтэй хамта партиин городской комитедэй ба арадай депутадуудай городской Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй баярай суглаан майн 20-до эндэ болобо.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюроһоо бүридэһэн хүндэтэ президиум ехэ дэбжэлтэтэйгээр һунгагдаһан байгаа.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гай секретарь В. И. Долгих суглаарагшадта халуун дулаанаар угтагдажа, баярай суглаан дээрэ үгэ хэлэбэ. Эхэ оронойнгоо үндэр дээдын шагналда хүртэһөөрнь тэрэ КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй ба СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй үмэнэһөө городой ажалшадые халуунаар амаршалаа.

Гайхамшагта үе сагта—Курска дүхэригтэ болоһон байлдаанда Совет Армиин түүхэтэ илалта түйлажа, Белгородые фашис булимтарагшадһаа сүлөөлһөөр 40 жэлэй ойн урда тээхэнэ городто орден барюулагдажа байна гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглээ. Сэрэгшэдэй, мүн Белгород хотын ба областиин ажалшадай дайшалхы ажал хэрэгүүд гитлеровскэ булимтарагшадтай бүгэдэ арадай тэмсэлэй түүхэ-бэшэгтэ оролһон байна. Шэн габьяа, эрэлхэг зориг гаргаһанайнгаа түлөө Белгородой олон мянгаад хүн орден, медальнуудаар шагнагданхай.

Дайнай һүүлээрхи үе тухай хэлэхэдээ, партиин эмхидхэлэй асари ехэ хүдэлмэриин, гүрэнэй али бүхы туһаламжын, хүдэлмэришэдэй, алба хаагшадай, интеллигенциин шэн габьяата ажалай ашаар Белгород ороной эгээл томо ехэ промышленнэ, эрдэм, соёлой түбүүдэй нэгэниинь болонхой гэжэ В. И. Долгих тэмдэглээ.

Удаань Эсэгэ Ороноо Хамгаалгын Дайнай I шатын орденоор Белгородые шагнахэ тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указые В. И. Долгих уншаад, нэрьемэ альга ташалган доро городой тугта шагнал зүүлгэбэ.

КПСС-эй Белгородско горкомой нэгэдэхи секретарь В. И. Путивцев, КПСС-эй Белгородско обкомой нэгэдэхи секретарь А. Ф. Пономарев, үйлэдбэриин түрүүшүүл, дайнай ба ажалай ветеранууд суглаан дээрэ үгэ хэлэһэн байна. Үндэр дээдын шагналайнь түлөө КПСС-эй ЦК-да, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, Совет правительствада үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан хүргэхэ зууреа энэ жэлэй ба бүхы табан жэлэй түсэбүүдые дүүргэхын тула городой ба областиин ажалшад бүхы хүсэ шадалаа, эрдэм мэдэсээ, дүй дүршэлөө элсүүлхэ юм гэжэ найдуулба.

Баярай суглаанда хабаадагшад КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ эльгээгдэхэ амаршалгын бэшэг абаһан байна.

СССР-һээ МОРДОБО

КИЕВ. (ТАСС). МПЛА—Ажалай партиин Түрүүлэгшэ, Анголын Арадай Республикын Президент Жозе Эдуарду дүш Сантуш майн 20-до Советскэ Союзһаа мордобо. КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй ба Совет правительствын уряалаар тэрэ хани ёһоной албанай хэрэгээр Советскэ Союзда ерэһэн байгаа.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Украинын Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь В. В. Щербицкий болон бусад тусхай тушаалтад аэродром дээрэ хүндэтэ айлшанаа үдэшэбэ.

БУРЯАДАЙ АССР 60

Буряадай АССР-эй литература болон искусствын үдэрнүүд — Москвада

ДАХИН УУЛЗАТАРАА!

...жито Республикын
...й ойдо зорюулагда-
...адай АССР-эй ли-
...ба искусствын үдэр-
...хабаадагшадые Мо-
...дэмүүшэ халуунаар
байна.
...ну республикын тү-
...дтэй ниислэл хо-
...й түгэсхэлэй уулзал-
майн 20-до болобо.
...искусствын уран
... — оперын дуушад,
... артистнууд — К.
...кскиин болон В.
...ч-Данченкын нэрэм-
...демическэ хүгжэмтэ
...сцене дээрэ концерт
...оба. Дуу, хатарай
... ансамбль арадай
...эгай дээжэтэй мо-
...дые танилсуулба.
... тосхондо болоһон
... программада
...зо хатар наадан,
...ялга дуунууд оро-
...аа.
...й һайндэр һонирхол-
...а түгэлдэр байба.
... хабаадагшад уян-
...иан дуугаараа, сог-
...оун хатар наадаа-
...з хүгжэмөөрөө. уран
...эрээ республика
... совет арадуудай ах дүүгэй бүлэ дотор тэрэнэй һалбаран хүгжэһэн тухай хөөрэбэ. Концертнүүд болон уулзалганууд Буряадай соёлой ажабайдалай олон янзын байһые тодо хурсаар харуулаа. Москвагайхид автономито республикын уран зурагай болон урлалай искусствын зохёолнуудай выставкэнүүдтэ орожо хараһан, экранай бэлигтэнэй зохёохы ажал ябуулгатай танилсаһан байха юм.

(ТАСС).

* * *

МОСКВА. Буряадай АССР-эй литература болон искусствын үдэрнүүд манай Эхэ ороной ниислэл — Москва хотодо боложо дүүрэбэ. Майн 20-ной үдэшэ СССР-эй арадай артистнуудай К. Станиславскиин болон В. Немирович-Данченкын нэрэмжэтэ Москвагай хүгжэмтэ театрта Буряадай оперо болон баледэй академическэ театрай артистнуудай ехэ концерт болобо.

Энэ уулзалгада ниислэл хотын олониитын түлөөлэгшэд олоороо хабаадалсаа. Эндэ байһан Ленинградай консерваториин профессор, СССР-эй Гүрэнэй шангай лауреат Р. И. Тихомиров манай театрайхидай концерт хаража, Буряад үндэһэн соёлой хүгжэлтые үндэрөөр сэгнээ. Илангаяа дэлхэйн болон ородой классикын хүгжэмтэ драмануудай хэһэгүүдһээ гүйсэдхэгдэһэн бүлэгүүд харагшадай, шагнагшадай һайшаалда хүртэһэн байна.

Энэл үдэшэ РСФСР-эй концертын эмхинүүдэй байшанда (Олимпийскэ тосхондо) манай республикын Гүрэнэй «Байгал» гэжэ ансамблиин коллективэй ехэ концерт табигдаа.

Тинхэдэ РСФСР-эй Соёлой министр Ю. С. Мелентьев Гүрэнэй ород драмын театрайхидай табиһан «Медея» гэжэ зүжэгые гүйсэдхэлгэ тухай һайшаалай үгэнүүдые хэлээ.

Уулзалгын түгэсхэлдэ Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо С. В. Ангапов хани халуун уулзалгануудай түлөө ниислэл хотын ажалшадай түлөөлэгшэдтэ баяр хүргэбэ.

Ив. ОЧИРОВ,
манай тусхай корр.

Бүхэсоюзна «Знание» бүлгэмэй Түбэй лекторидо автономито Буряад ороной 60 жэлэй ойдо зорюулагдаһан ниитэ-политическэ уншалганууд болоо һэн. Энэ зураг дээрэ уншалгануудта хабаадагшад — СССР-эй Верховно Соведэй депутат, Буряадай Уран зохёолшодой холбооной правлениин түрүүлэгшэ Н. Г. Дамдинов, СССР-эй арадай артист К. И. Базарсадаев, Социалис Ажалай Герой, алдарта хонишон Г. Л. Рабдаев, Ленинэй болон Ажалай Улаан Тугай орденто фрезеровщик Д. Г. Степанов, Социалис Ажалай Герой, БАМ-ай проходчигуудай бригадир В. Р. Толстоухов.

В. МАТВИЕВСКИИН фото.
(ТАСС).

СССР-эй НАУКАНУУДАЙ АКАДЕМИИН МЭДҮҮЛГЭ

«Сахаровай үдэрые» тусхай ёһоор үнгэргэхэ тухай США-гай президент Рейганэй шиидхэбэреэр дураа гутажа байһанаа СССР-эй Наукануудай академи мэдүүлнэ. Сахаровые эб найрамдалай ба хүнэй эрхын түлөө тэмсэлшэ гэжэ харуулха гээшэ үнэн юумые баһамжалан доромжолһон, «хүйтэн дайе» улам дэбэргэхэ гэһэн һэдэлгэ, совет эрдэмтэдэй һанал бодолые тоогоогүй ябадал болоно. США-гай захиргаанай ябуулга хадаа уласхоорондын политическэ байдалые буруу һүргэхэ, манай оронуудай хоорондохи харилсаае саашадань түгшүүрилтэй болгохо гэһэн һүйдхэлтэ хэрэг мүн гэжэ совет эрдэмтэд сэгнэнэ. Хэрбээ США-гай дээдэ хүтэлбэрилэгшэдэй харюусалгаяа мэдэрхэеэ болижо, харата муухай ябуулгануудые үүдхээ гээшэ һаа, энэнь арадуудай хоорондохи бүтэмжэтэй һайн харилсаанай хэрэгтэ, бүгэдэ ниитын эб найрамдалда айхабтар ехэ хохидол ушаруулха байна. Бүхы хүн түрэлтэнэй аша туһада нэгэ нэгэеэ хүндэлхэһөө, аша үрэ ехэтэй харилсаа холбоо, тэрэ тоодо манай оронуудай эрдэмтэдэй хоорондо холбоо барисаа тогтоохоһоо үлүү юумэн байхагүй.

СЕМИНАР БОЛОБО

Майн 19-дэ, 20-до КПСС-эй обкомдо барилгын эмхинүүдэй партийна организацинуудай секретарьнарай, үзэл сурталай талаар орлогшонорой болон агитколлективүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй республиканска семинар болобо.

Семинарта хабаадагшадай урда КПСС-эй обкомой секретарь В. Г. Бирюков, Главбурятстройн начальник С. М. Антонов, КПСС-эй обкомой харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд болон эрдэмтэд үгэ хэлээ.

Тэдэнэр Улаан-Үдын Гэрбайра барилгын комбинадай хүдэлмэришэдэй дунда социалис мүрысөө эмхидхэлгын болон ниитэ-политическэ хүдэлмэриин дүй дүршэлтэй танилсаба. Семинарта хабаадагшад «Бурятгражданпроект» институт ошожо, республикын хүдөөгэй тосхон һууринуудта баригдаха типовой байшан гэр хараһан, үзэһэн байна.

ХАБАРАЙ ТАРИЛГА —83

УЛААН ТУГТА АГРЕГАДУУД

[illegible] полевой станһаа
[illegible] бүри Нарин
...адаг хүрэтэр нэмжы-
...лалан ехэнхидээ һая-
...хагдаһан дээрэһээ
...хабтайн харлана.
...ээр хахалжа элдүү-
... газарай шиигтэй нойл
...хүрьһэн хүбхыжэ,
...ойшэжэ байһандал
... Тарилгын агрега-
... хойноһоо тооһоншье
...лгагүй. Юрэдөө,
... үрэһэн ёһоор лэ
... һайн хүрьһэндэ оруу-
... байна гэжэ харахада
... Бэшүүрэй совхозой
...-тарян ажалай хо-
ёрдохи бригадынхид (бригадирынь Б. Ш. Цыбенов) шэниисэ тарижа байба. Тус бригадын тарилгын 6 агрегат хоёр звено боложо хубааранхай хүдэлнэ. Нэгэдэхи звеное дүршэлтэй бэрхэ механизатор Нима Дамбаев хүтэлбэрилдэг юм. Тэрээнтэй сугтаа үниинэй трактористнар Алексей Фалилеев, Василий Горюнов гэгшэд ажалладаг. Хойно хойноһоо дүтэхэн һубаряад ябаһан агрегадуудай тракторнуудайнь кабинын урдахана шад улаахан тугуудай намилзахань харагдана. Сеялкэшэдээр эндэ залуу хүбүүд Баир Доржиев, Сандак Цоктоев, Анатолий Исаев гэгшэд ябалсана. Баһал энэ звенодо оролсодог автомашинын жолоошод Д. Д. Доржиев, Б. Б. Бадмацыренов гэгшэд тарилгын агрегадуудые заахашье һаатуулнагүй.

—Манай звено хамтын подрядай гуримаар хүдэлдэг болоһон бригадынгаа нэгэ хубинь гээшэ. Манайда хүн бүхэн ямар тракторта хүдэлдэг бэ, тэрээгээрнь хубаарилагдажа, газар элдүүрилхэ, хүрьһэ бэлдэхэ, тарилга хэхэ звенонууд эмхидхэгдээ юм, —гэжэ звеное даагша Нима Дамбаевич Дамбаев хөөрэнэ.

—Ажалтнай хэр урагшатай ябанаб?—гэжэ асуубабди.

—Муу гэхээр бэшэл даа. Энээхэн 188 гектар полиие хоёр үдэр үлүүтэй саг соо хэрээһэлүүлэн тарижа дүүргэбэбди. Үнгэрэгшэ табан хоногто звеногой агрегат бүхэн нормынгоо ёһоор 68 гектар тариха байһан аад, 90 гектарта үрэһэ оруулаа. Тиигэжэ социалис мүрысөөнэй табан хоногой дүнгөөр дамжуулгын улаан тугхануудые абаабди. Мүн ажалай нэмэлтэ түлөөһэндэ 1 центнер орооһо абаха эрхэтэй болообди,—гэжэ тэрэ хэлэнэ.

—Эртынгээ орооһото ургамалнуудые хэды хоног соо тарижа дүүргэбэт?

—Майн 4-дэ тарилгын бүхы агрегадууд поли дээрэ гараа һэн. Энэ үе соо механизатор, звено бүхэнэй ехэл шангаар хүдэлһэнэйнь ашаар манай бригада хүдэлмэриин 11—12 үдэр соо шэниисэ, хара таряа тарижа дүүргэбэ. Юрэдөө, гэдэргэ таталдаха хүн манай дунда байгаагүй. Үдэрынь тусхай будкатай машинаар халуун эдеэ поли дээрэмнай асаржа үгэхэдэнь, түргэн сайлаад лэ үглөөгүүр эртэнһээ үдэшын боро хараан болотор һаадгүй ябадагбди. Тиигэжэ хүдэлөөгүйдэмнай аргагүй. Хабар хожом болотор хүйтэн байгаад, эртын тарилга ороойшог эхилээ гүб даа. Тиимэһээ газарай хүрьһэнэй шиигтэй байһандань үрэһээ түргэн тариха гэжэ бүхы шадалаараа оролдонобди,—гээд Н. Дамбаев хэлэнэ.

Нүгөөдэ звеногойнь бэрхэ механизаторнууд Алексей Семашкин, Владимир Васин, нэгэдэхи бригадын Вячеслав Жамьянов гэгшэдэй тарилгын агрегадууд баһал халаан болон 5 хоног бүхэндэ даабаряа 132—148 процент хүрэтэр дүүргэжэ ябаа. Сэбэр болон намарай паарые культиватораар элдүүрилхэ; газар хахалхадаа трактористнууд Жаргал Цыбиков, Борис Батуев гэгшэд халаанай даабарие 128—130 процент дүүргэнэд.

Һүүлэй мэдээгээр ажахыда 1600 гаран гектарта эртын орооһото таряан таригдаад, мүнөө обёосой, ешмээнэй үрэһэн хүрьһэндэ оруулагдажа эхилбэ. Июниин 1 болотор зелёнкоһоо бэшэ, бүхы ургамалнууд таригдажа дүүргэгдэхэ байна.

—Энэ жэлэй хабарай тарилга урда урдынхиһаа эмхитэйгээр, һайншье шанартайгаар үнгэргэгдэжэ байна гэхээр. Жэшээнь, паарые культиватораар элдүүрилхэдээ механизаторнууд агрегадтаа заатагүй шлейф-борной, каток шагтагалаад ябана. Тэндэ үрэһэ тариһанай һүүлдэ баһал эрмэгтэй каток амяарайнь ябуулжа, хүрьһэнэй дээрэхи шороень һалхинда үлеэгдэхэгүйгөөр нягтаруулнабди. Эдэ бүгэдын ашаар хүрьһэнэй шииг нойтон ехэ хатанагүй, үрэһэншье нэгэ жэгдэ гүнзэгыдэ оруулагдана. Полиин захые хахална, далан, гүнзэгы буразадаа гэхэ мэтые жэгдэлнэбди. Энэмнай механизаторнуудай хамтын подрядаар хүдэлжэ, ургуулһан ургасынгаа зэргээр гол түлөөһэ абаха болоһонойнь үшөө нэгэ шэнжэ гээшэ ааб даа,—гэжэ совхозой ахамад агроном А. Д. Гомбоев хөөрэнэ.

Байгша ондо Шэбэртын таряашад бүхы таряалангай гектар бүриһөө дунда зэргээр 15,5 центнерһээ бага бэшэ орооһо таряа, 150 центнерһээ дээшэ силосэй ногоон намаа хуряажа абаха зорилготой. Энээниие бэелүүлхэ арга боломжо, хүсэл эрмэлзэл, мэргэжэл шадабаришье совхозой таряашадта гүйсэд бии.

М. НАМЖИЛОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тарилгын агрегадуудай түрүү трактористнууд (зүүн гарһаа) А. Ф. Фалилеев, Н. Д. Дамбаев, В. Л. Горюнов. Тарилга түлэг дундаа.

Н. ДРИГЕНОВЭЙ фото.
Бэшүүрэй район.

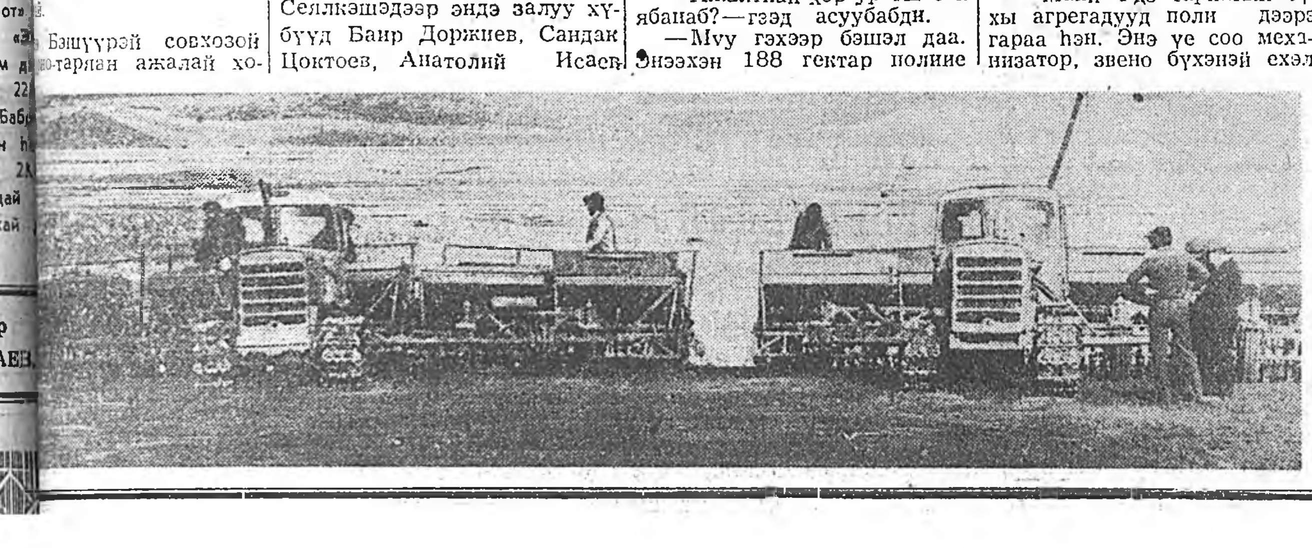

ЭДЕЭ ХООЛОЙ ПРОГРАММА—БҮГЭДЭ АРАДАЙ ХЭРЭГ

ТҮРҮҮ АРГА, ДҮЙ ДҮРШЭЛДӨӨ ТҮШЭГЛЭН

Жэл бүхэндэ овощ ехээр таридаг Улаан-Үдын районой колхоз, совхозууд, һуралсал-туршалгын ажахы ниислэл хото Улаан-Үдын ажалшадые огородой эдеэгээр хангаха гол зорилготой байһанаа һайн мэдэрэнхэй. Тиимэһээ арбан нэгэдэхи табан жэлэй гурбадахи жэлдэ районой овощ ургуулагшад бүхыдөө 137 мянган центнер овощ, 225 мянган центнер хартаабха хуряажа, бэлэдхэлэй пунктда 100 мянган центнер овощ, 80 мянган центнер хартаабха тушаахаар хараална.

Урдаа табиһан зорилгоёо амжалтатайгаар бэелүүлхын тула овощой, хартаабхын плантаци дээрэхи бүхы хүдэлмэреэ эмхитэй һайнаар ябуулжа, бага гаргашатайгаар ехэ ургаса хуряажа абаха болоно. Тиин мүнөө ажахы бүхэндэ огородшод парнигуудаа бэлдэжэ, рассадаяа һуулгажа, туха сүлөөгүй ажаллажа захаланхай.

КПСС-эй XXVI съезд болон партиин ЦК-гай майн, ноябриин (1982 он) Пленумүүдэй шиидхэбэринүүд дотор ороной арад зониие эдеэ хоолой бүхы зүйлэй продуктнуудаар гүйсэд хангаха тухай ехэ зорилго хараалагданхай гээшэ. Тиимэһээ овощ, хартаабха ехээр үйлэдбэрилжэ, түсэб, уялгаяа сүм дүүргэхэ эрилтэ мүнөө ажахы бүхэнэй урда табигдана.

Дурсагдагша районой олохон ажахынуудай огородшод овощой тогтууритай баян ургаса хуряаха талаар яһала дүршэлтэй болонхой. Жэшээлбэл, «Маяк» колхозой овощ ургуулагшад нёдондо гүрэндэ огородой эдеэ худалдаха түсэбөө 153,6 процент дүүргэһэн байха юм. Мүн «Восход», «Искра» колхозууд овощ гүрэндэ худалдаха даабаряа урагшатайгаар бэелүүлээ бэлэй.

Үнгэрһэн жэлдэ районоймнай олохон хартаабхашад горитойхон илалта түйлаһан байха юм. Тусхайлбал, район бүхыдөө хартаабха гүрэндэ тушааха түсэбөө 109,3 процентээр дүүргээ гэхэ гү, али энэ ургамал таридаг 12 ажахын юһэниинь хараалагдаһан даабаряа сүм бэелүүлжэ шадаа гээшэ. Һуралсалай «Байгал» ажахы нёдондо хартаабха тушааха түсэбөө 2,5 дахин, Оронгын совхоз 203 процент, «Восьмое марта» колхоз 185 процент дүүргээ бэлэй. Мүн «Пригородный», Калининай нэрэмжэтэ совхозуудай, «Дружба» колхозой хартаабхашад хараалһанаа холо үлүүлһэн байха юм.

Сагай уларилай хододоо таарамжагүй байһан хаһа сагта иимэ ехэ амжалта түйлаха гээшэ бэлэн бэшэ байха. Имагтал хартаабхашадай, овощ ургуулагшадай эршэмтэйгээр ажаллаһанай ашаар энэ илалта түйлагдаа. Мүн овощ, хартаабха таригшадай ажалда анхаржа, дутагдалыень дары усадхажа, али болохоор туһаламжа үзүүлжэ байдаг ажахыда хэзээдэшье амжалтатай байдаг юм.

«Маяк» колхозой огородшод А. Павлова, Е. Иванова гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг звеногой гэшүүд нёдондо гектарай 355—389 центнер овощ хуряажа абаһан байна. Тиихэдэ Оронгын совхозой овощ ургуулагша В. Ивановагай даадаг бригада гектарай 370 центнер ургаса суглуулаа юм. Мүн «Искра» колхозой Е. Пичугинагай хүтэлбэрилдэг огородшодой звено 56 гектарай гектар бүхэнһөө 183 центнер ургаса хуряажа абаа. Иимэрхүү амжалта түйлаһан түрүү коллективүүдые нэрлэхэ болоо һаа, ажахы бүхэндэ бии байха.

Мүнөө районой ажахынуудта 107 мянга гаран дүрбэлжэн метр хэмжээнэй үбэлэй, хабарай теплицэнүүд ашаглагдана. Илангаяа «Пригородный» совхозой теплицын комбинат горитой амжалта түйлана. Тус комбинадай огородшод үбэлэй теплицын дүрбэлжэн метр бүхэнһөө 30—37 килограмм үгэрсэ суглуулна. Харин хабарай теплицэнүүдһээ дүрбэлжэн метрэй 15—17 килограмм ургаса абадаг юм. Тэрэшэлэн «Восьмое марта», «Маяк», «Искра», Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудай, Калининай нэрэмжэтэ совхозой, һуралсалай «Байгал» ажахын овощ ургуулагшад яһала амжалтатай гэжэ тэмдэглэмээр.

Түрүүшүүлэй дүй дүршэл шэнжэлэн зэргэсүүлжэ харахада, түрүү онол аргануудые нэбтэрүүлжэ, бүхы шадабаряа гарган оролдожо ажаллахадаа ямаршье жэлдэ овощой баян ургаса заабол ургуулха арга боломжо бии байна. Түрүү технологи үргэнөөр хэрэглэдэг «Пригородный» совхозой огородшод 1981—1982 онуудта орходоо тарилгаяа үргэдхөөгүй аад лэ, нёдондо бүхыдөө 13573 центнер овощ суглуулжа абаһан байна гэхэ гү, али ургасыень хоёр дахин дээшэлүүлээ.

Үнгэрэгшэ жэл түрүү хартаабхашадай зэргэ эрид олошороо юм. Байгша ондо ажахынуудай хартаабхашад гектарай дунда зэргээр 80 центнер ургаса хуряаха зорилготой. Энэ уялгань жэншэдгүй бэелүүлэгдэхээр гэжэ хэлэлтэй. Ушарынь хадаа нёдондо гектарай 100-һаа үлүү центнер хартаабха малтажа абагшад ажахы бүхэндэ шахуу бии байна бшуу. Жэшээлбэл, Оронгын совхозой Ж. Цыденовэй хүтэлбэрилдэг звено даалгагдаһан 100 гектар плантациингаа гектар бүриһөө 125 центнер, «Восьмое марта» колхозой хартаабхашан Г. Козловой даадаг коллектив гектарай 100 центнер ургаса суглуулаа бэлэй. Тиихэдэ «Пригородный» совхозой Н. Стрельцовой, «Искра» колхозой П. Трифоновэй, «Маяк» колхозой Ф. Малютинай, «Дружба» колхозой А. Медведевэй, Калининай нэрэмжэтэ совхозой Ф. Антоновой ударидадаг хартаабхашадай звенонууд горитой амжалта түйлаа юм.

Олонхи ажахынуудай эрхим дүн түйлажа байхадань урдынгаа дутагдал усадхангүй, овощой, хартаабхын ургаса тон багаар абадаг колхоз, совхозууд район дотор бии байһаар. Ушарынь хадаа огородой эдеэ элбэгжүүлхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулнагүй, мүн овощ, хартаабхын плантацинуудые дүршэлтэй, мэргэжэл шадабаритай хүнүүдтэ даалгажа, ажалыень һайнаар эмхидхэнэгүй. Иигээд ерэхэдээ жэл бүхэндэ шэнэ ээзэтэй огородойнь, хартаабхын поли буртаг ногоондо дарагдажа, ямаршье ургаса абтанагүй ха юм. Нёдондо район дотор гектарай 60 центнер хартаабха хуряагдаһан байбалнь, «Советская Россия» колхоз гектар бүриһөө 31 центнер ургаса малтажа абаа. Тиихэдэ Доодо-Жэрэмэй хартаабхашад гектарай 45, «Авангард» колхозой звено гектар бүриһөө 47 центнер хартаабха хуряажа абаа һэн.

Дурсагдагша ажахынуудта хартаабхын полидо минеральна болон органическа үтэгжүүлгэ хүсэд хүрэхөөр оруулагданагүй, хүрьһэниинь һайнаар элдүүрилэгдэнэгүй, мүн тарилгаяа һайнаар харууһалжа, бог буртаг ногооень, хорото хорхой шумуулнуудыень дары усадханагүй. Тэрэшэлэн намартаа хуряалгаяа муу шанартайгаар үнгэргэжэ, ургасаяа нилээд гээлтэ хоролтодо оруулна.

— Нёдондо манай ажахын огородшод поли дээрэ овощ тарихадаа урзанданайхиһаа 400 центнер ургаса ехээр суглуулжа абаа бэлэй. Ажахыдамнай хуряагдаһан овощой үнэ сэн жэл бүри доошолуулагдана. Үнгэрһэн жэл огородой поли үертэ абтажа, урэжэлтэ хүрьһэниинь уһанда угаагдаа. Элһэлиг хүрьһэтэй огородоо һайнаар уһалаагүй һаа, биратай ургаса хуряахагүй хабди. Оронгын ПМК уһалууриин һубаг, ханаабуудые татажа захалһан аад, хэзээшье дүүргэхэнь мэдэгдэнэгүй, бүхы ажалаа унжагайруулшоо. Барилгаяа түргэдхэхыень хүлеэнэбди, — гэжэ «Восьмое марта» колхозой түрүүлэгшэ Ф. Е. Русин гомдолтойгоор мэдүүлээ һэн.

Иимэ дутагдалнууд ажахы бүхэндэ бии гээшэ. Тиимэһээ мелиоративна барилга хэдэг предприятинууд объектнүүдээ саг болзортонь ашаглалгада тушаахые оролдохо зэргэтэй.

Байгша ондо «Авангард» колхоз хартаабхашадай хоёр звено байгуулжа, ажалыень бригадна подрядаар эмхидхэхэнь. Звенонуудые дүршэлтэй механизаторнууд хүтэлбэрилхэ юм. Тиимэһээ ажахын мэргэжэлтэд хартаабхын баян ургаса заабол хуряахаар эрмэлзэнхэй.

Ойн баярта энэ жэлдэ овощой, хартаабхын баян ургаса ургуулхын түлөө районуудай ажахынуудай огородшод, хартаабхашад даалгагдаһан плантаци дээрэ туха сүлөөгүй ажаллажа байнхай. Ушарынь хадаа байгша ондо гектарһаа 86 центнер хартаабха, 180 центнер овощ хуряажа гүрэндэ тушаахаар хараалһан зорилгоёо сүм бэелүүлхэ гээшэ тиимэшье бэлэн хэрэг бэшэ ха юм. Эдэнэр түрүү технологи, дүй дүршэл үргэнөөр хэрэглэхэһээ гадна звено, бригада бүхэнэйнгөө ажалые бригадна подрядай гуримаар ябуулжа, хоорондоо мүрысэн ажаллахаар эрмэлзэнхэй.

А. НАГАСЛАЕВ.

Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой механическа цехэй В. М. Торгашовагай хүтэлбэрилдэг слесарьнуудэй бригада габшагай шанга ажалаараа мэдээжэ болонхой. Локомотивуудай вкладышуудые бүгээлгын участогай бүрилдэлдэ ородог энэ бригада Буряадай АССР-эй 60 жэлэй ойн хүндэлэлэй социалис мүрысөөндэ илагшадай тоодо оронхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Слесарьнуудэй түрүү бригада. Бригадир В. М. Торгашова (зүүн гарһаа хоёрдохинь).
П. БУРМАКИНАЙ фото.

ҮДЭР БҮХЭНИИЕ—АШАГ ҮРЭТЭЙГӨӨР

Хурамхаанай районой ажалшад партиин XXVI съездын, мүн КПСС-эй ЦК-гай майн болон ноябриин (1982 он) Пленумүүдэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, арбан нэгэдэхи табан жэлэй үнгэрһэн хоёр жэлэй хугасаа соо мал ажалай продукци үйлэдбэрилхэ, гүрэндэ худалдаха талаар яһала амжалта түйлаа. Мяха, һү, нооһо үйлэдбэрилхэ түсэбөө үлүүлжэ, адууһа малайнгаа ашаг шэмые нилээд дээшэлүүлээ.

Энэ табан жэлэй гурбадахи гол жэлдэ мүн лэ үндэр амжалтануудые түйлахын тула, районой ажалшад үндэр баян ургаса хуряажа, шадаал һаа, адууһа малаа элбэг хүрэхэ тэжээлээр хангаха ушартай болоно. Ушар тиимэһээ ажахын механизаторнууд, луговодууд болон бэшэшье мэргэжэлтэд газараа һайнаар элдүүрилхэ, уһалха, наг шэбхэ ехээр гаргахын түлөө шармайн ажаллана.

Һаяхан КПСС-эй Хурамхаанай райкомой конференц-зал соо районой луговодууд, кукурузоводууд болон овощеводуудай зүблөөн боложо, тэндэ ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, агрономууд болон мелиораторнууд олоороо хабаадалсаа.

«Луговодууд, кукурузоводуудай болон овощеводуудай үнгэрһэн жэлэй ажалай дүнгүүд болон 1983 оной зорилгонууд тухай» элидхэл РАПО-гой түрүүлэгшэ М. М. Дагаев хэбэ.

Газар тарялангай үрэжэл һайжаруулха габшагай гурбан һарые эмхитэй һайнаар үнгэргэжэ, нуга сабшалангаа уһалха, наг шэбхэ тарааха хүдэлмэриеэ бүри эршэтэйгээр ябуулхыень, мүн хабарай тарилгын үедэ минута бүхэнөө ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэжэ, түлишэ техникэдээ гамтайгаар хандахыень элидхэлшэ сугларагшадые уряалһан байна.

РАПО-гой ахамад экономист Л. Г. Желаева түрүүлэн үгэ абажа, районойнгоо ажахынууд дотор бригадна подряд улам үргэнөөр нэбтэрүүлхэ, саашанхи ажал хэрэгээ һайжаруулха, бригадна подрядай ямар нүлөө үзүүлхэ тухай хөөрөө.

—Мүнөө жэлдэ нуга сабшалан дээрэ 800 тонно наг шэбхэ гаргаха түсэбтэйбди. Тэрэнэйнгээ 300 тонныень тараанхайбди. Газар тарялангаа һайнаар үтэгжүүлжэ, үндэр баян ургаса абахын түлөө манай совхозой малшад шармайн хүдэлнэ. Нёдондо жэл гектар бүриһөө 11 центнер ургаса хуряаһан һаа, мүнөө жэлдэ 15—16 центнертэ хүргэхэ түсэбтэйбди. Совхозоймнай лугомелиоратиана отрядайхид эрхимээр ажаллажа байнхай. Зүгөөр ажалаймнай урагшатайгаар ябаха хэрэгтэ дутуу дунданууд олоор үзэгдэнэ. Түрүүшынь шалтагаан хадаа механизаторнуудай дуталдадаг ушар болоно. Тиихэдэ ажалай журам шангадхаха шухала. Гэбэшье бидэнэр эдэ дутагдалнуудаа усадхан, хабарай тарилгада бэлдэхэ хүдэлмэриеэ улам эршэтэйгээр ябуулха ёһотойбди,—гэжэ Аргатын совхозой ЛМО-гой бригадир Г. Ч. Хобраков үгэ хэлэхэдээ тэмдэглээ.

Дэрээнэй совхозой луговод А. Ж. Борбонов урдахи зорилгонууд тухайгаа тодорхойгоор хөөрөөд, мүнөө үедэ хэжэ байһан ажал хүдэлмэри дээрээ тогтоо. Түгэсхэлдэнь үгэ хэлэгшэ залуушуулые олоор энэ хүдэлмэридэ хабаадуулжа, газар ажалда дуратайгаар хүмүүжүүлхэ шухала гээд тэмдэглээ.

«Газар тарялан һайжаруулха талаар КПСС-эй обкомой, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолые дүүргэхэ талаар ямар хүдэлмэриин хэгдэжэ байһан тухай элидхэл «Бурводстрой» нэгэдэлэй ПМК-гай начальник В. А. Шпицберг хээ.

—Хабарай тарилгада техникэ бэлдэхэ талаар манай ПМК-гай хүдэлмэрилэгшэд горитой ажал ябуулна. Тэдэнэр Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой, Гааргын болон Аргатын совхозуудай нуга сабшалан дээрэхи уһалууриин станцинуудые заһабарилһан, мүн бусадшье ажахынуудай техникэ бэлдэлгэдэнь хабаадалсаһан байна. Гэбэшье зарим ажахынууд саг соонь техникээ заһабарилнагүй, мүн техникыншье дуталдаха ушар үзэгдэнэ,—гэжэ В. А. Шпицберг тэмдэглээ.

Хурамхаанай совхозой ахамад агроном Ю. Х. Хамарханов ажахынгаа механизаторнууд, луговодууд болон мелиораторнуудай хэжэ байһан ажал хүдэлмэри тухай хөөрөө. СССР-эй Эдеэ хоолой программа бэелүүлгэдэ өөһэдынгөө хубитые оруулхын тула хартаабха, овощ ехээр ургуулдаг болохо, мүн үндэр баян ургаса тариха гэһэн уялгануудые абанхайбди. Тиихэдэ ажалай журам шангадхаха, ажал хүдэлмэридөө шэнэ онол арга нэбтэрүүлхэ тухай саг үргэлжэ хөөрэлдэдэгбди,—гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглэһэн байна.

Район доторнай уһалууриин 73 станци хүдэлнэ. Аргатын, Хурамхаанай совхозуудта түхеэрэгдэһэн уһалууриин станцинууд һайнаар хүдэлнэ гэжэ тэмдэглэхээр. Энэ хүдэлмэриие дүршэл шадабаритай, ажалша бэрхэ хүнүүд хүтэлбэрилдэг юм,—гэжэ районой УОС-ой начальник Б. Р. Банзарон тэмдэглээ.

Уланхаанай совхозой луговод Д. И. Ухинов өөрынгөө даадаг бригадын ажал хүдэлмэри тухай тодорхойгоор хөөрэжэ үгөөд, энэ жэлдэ 100 гектар нэмэлтэ, шэнэ газар хахалжа, ургаса тариха түсэбтэй байһанаа мэдүүлээ. Тэрэнэй 40 гектарынь туршалгын участок болохо юм. Даша Изиевич Ухиновай бригада гектар бүриин 20—25 центнер үбһэ хуряаха уялга абанхай, эршэтэй шангаар ажаллажа байна.

«Госкомсельхозтехника» нэгэдэлэй районно отделениие эрхилэгшын орлогшо В. А. Кокорин уһалууриин станцинуудые болон кукуруза тарилгын звенонуудые техническэ талаар хангалгые һайнаар эмхидхэхэ тухай элидхэл хээ. Тиихэдэ Гааргын сомоной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Б. Б. Цыренов үгэ хэлэхэдээ тарялан сабшалангай үрэжэл һайжаруулха габшагай гурбан һарые эмхитэй һайнаар үнгэргэхын тула ажалшадайнгаа ямар хүдэлмэри хэжэ байһан тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгөө.

Зүблөөнэй хүдэлмэридэ КПСС-эй Хурамхаанай райкомой нэгэдэхи секретарь Д. Ю. Цыбикжапов хабаадалсажа үгэ хэлээ.

Газар тарялангай үрэжэл һайжаруулха, нуга сабшалангаа уһалха, хабарай тарилгые эмхитэй һайнаар үнгэргэхэ талаар районой бүхы луговодууд, овощеводууд, кукурузоводуудта хандаһан хандалга суглаанда хабаадагшад баталан абаба.

Х. ДОРЖИЕВА,
манай корр.

МАЛ АЖАЛ—онсо шухала һалбари

ХАБАРТАА—ПҮҮД ҺҮ

Калугын «Белоусовский» совхозой Добровско фермын малшад үнеэн бүринигөө һаамые нэгэ пүүдтэ хүргэбэ. Харин һаалишан М. Хобовец харууһалдаг үнеэдэйнгээ туд бүриһөө сүүдхэдээ 18 килограмм хүрэтэр һү һаана.

Һаалишадай дүй дүршэлые халан абахын тула областиин бусад ажахынуудһаа эндэ ерэдэг юм. Залуушуулай дунда ябуулагдадаг хүдэлмэриие айлшад илангаяа тэмдэглэдэг. Хобовецой эгээл бэрхэ шабинарай нэгэн комсомолка Раиса Лазукова өөрынгөө һурган хүмүүжүүлэгшын дүнгүүдтэ хүрэхэ дүтэлөө.

Мүнөө жэлдэ үнеэн бүриһөө 4500 килограмм һү һааха зорилго түрүү коллектив урдаа табинхай.

ХАМТЫН ПОДРЯДААР

Гродненско областиин малшад хамтын подрядаар хүдэлжэ эхилээ. Дүрбэдэхи ажахы бүхэндэ шэнэ аргаар хүдэлнэ.

Слонимско районой «Молодая гвардия» совхозой дүй дүршэл үндэһэ болгон хэрэглэгдэнэ. Эндэхи мал шахан таргалуулгын фермэ дээрэ нарядгүйгөөр хүдэлхэ гурим нэбтэрүүлэгдэнхэй. Малай нэмэлтэ шэгнүүрһээ ажалай түлбэри дүлдыдадаг. Шэнэ аргаар хүдэлхэ зуураа, механизатор-малшан бүхэн жэлдээ дунда зэргээр 23 мянга шахуу түхэригэй продукци үйлэдбэрилһэн байна. Ажахын тоосооной звеногой гэшүүн бүхэнэй ажалда хэр зэргээр хабаадаһанһаань, нэгэ центнер нэмэлтэ шэгнүүртэ тэжээл гаргашалһанһаань шангай хэмжээн дүлдыдадаг юм.

Эсэсэй үрэ дүнгүүдээрнь түлбэри абадаг малшад индустриальна арга технологи нэбтэрүүлхэ ехэ дуратай байдаг. Тиигэжэ совхоздо малай шэгнүүр сүүдхэдээ 820 граммаар дээшэлһэн, нэгэ центнер үхэрэй мяханай өөрынь үнэ сэн 10 түхэригөөр доошолһон байха юм.

«Молодая гвардия» совхозой түрүү дүй дүршэл мал ажалай бусад һалбаринуудта—гахай ба хони үсхэбэрилгэдэ баһал хэрэглэгдэнэ.

МЭРГЭЖЭЛ ШАДАБАРЯАРАА ШАЛГАРНА

Донбассай Володарска районой «Диктатура» совхозһоо Социалис Ажалай Герой, үнеэдые оньһон аргаар һаадаг шадабаритан З. Черненькая мэргэжэл шадабаряараа шалгардаг юм. Үбэлжэлгын дүүрэжэ байһан үедэ тэрэ үнеэн бүриһөө 18 килограмм һү һаана.

Донецкын «зургаа мянгатанай» хүдэлөөнэй үүсхэл гаргагшадай нэгэн З. Черненькаягай ажалдаа түйлаһан амжалтануудынь областиин олохон малшадта жэшээ боложо үгэнэ.

Областиин фермэнүүдэй малшадай социалис мүрысөөндэ эрхимлэгшэ мүнөө жэлдэ үнеэн бүриһөө 6 мянган килограмм һү һааха уялга абанхай.

ИЛАҺАНДА ТООЛОГДОО

Үүлтэртэ малай «Октябрьский» совхозһоо М. Жаманкулов Оренбургын хонишодой дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ илаһанда тоологдоо. Тэрэ 100 эхэ хониин бүриһөө 140 хурьга абаһан байна.

Гүнзэгы эрдэм мэдэсэтэй байһан тула тэрэ энэ амжалта түйлажа шадаа. Тэрэ хүдэлжэ байгаад, Оренбургын хүдөө ажахын институтда заочноор һураа юм. Урзанда М. Жаманкулов диплом хамгаалжа, зоотехник болоо һэн. Мүнөө тэрэ түрүү хонишодой бригадые толгойлно.

Ажахыда 30 мянган толгой хонид тоологдодог. Областиин олохон районуудта үүлтэртэ мал эндэһээ эльгээгдэдэг. Үүлтэртэ заводой малшад отарынгаа хониин һүрэгэй тоое хоёр дахин олошоруулха уялга абанхай.

(ТАСС-ай корр.).

ЮРЫН БЭШЭЛ ДАА ЮҺЭДЭХИ ХАБАРЫНЬ

Хабар эртүүр, саһанай үшөө хайлажа эхилээгүй байхада һэн. Ажахынгаа МТМ-гэй уужам салуу хашаа соо совхозойнгоо директортэй уулзажа, ниитынгээ адууһа малда үбһэ тэжээл ехээр бэлэдхэжэ абадаг болохо тухай хөөрэлдэбэшье, гүнзэгы бодомжотой, тодорхой шиидхэбэридэ хүрэнгүй хоёр тээшээ тараһанһаа хойшо Галихмат Булатовта тэрэ хөөрэлдөөниинь дахяад заабол һанагдадаг болонхой. Мүнөөшье тэрэ ямаршьеб бодолдо абтанхай, хөөрэлдөөндэшье оролсонгүй дуугайхан һууна.

Богони болзор соо гэхэ гү, али ойрын хоёр-гурбан жэлэй туршада уһалагдадаггүй сабшалангай ургаса эрид дээшэлүүлхэ гээшэ бэлэн хэрэг бэшэ. Даалгагдаһан газарайнгаа үрэжэлыень үндэһөөрнь һайжаруулжа, баян ургасатай, шэмэ шанартай ногоо тарихада мүнгэ зөөри горитойхоноор гаргашалагдаха байна бшуу. Иимэ хүдэлмэри совхозой хүсөөр хэзээдэшье бүтээгдэхэгүй. Мелиоративна барилгын тусхай эмхитэй хэлсээ баталжа ябуулха болоно. Тобшолбол, нилээд нобшотойхон, абаһаар түргэн бэелүүлэгдэхэгүйл байха. Ойрын жэлнүүдтэ сабшалангай ургаса дээшэлүүлжэ, үбһэ ехээр хуряажа абадаг болохын тула хабар бүхэндэ культуртехническэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулжа, бии байгаа бүлүүр станцинуудаа гансашье хабартаа бэшэ, мүн намартаа оройхон болотор хүдэлгэжэ, тошо мүльһэ ехээр хүргэхэ эрилтэ табигдана. Тэрэгүй һаа, һүүлэй жэлнүүдтэл адли ган гасуурай таһалгаряагүй жэл бүри дабтагдабал, тэжээлэй таримал ургамалнуудай ногооной баян ургаса хуряахань хүшэр гээшэ. Тиимэһээ газараа һайса уһалхал хэрэгтэй. Хэрбээ тэжээл үйлэдбэрилхэ тусхай цех байгуулбалнь бидэнэй урда ехэхэн зорилго табигдахань. Бидэ луговодууд совхозойнгоо бүхы адууһа малые үбһэ тэжээлээр хангаха болонобди гэжэ бодомжолходоо Галихмат Булатов сабшалан даажа абагшадта бүри ехэ эрилтын табигдаха байһыень ухаандаа гүйлгэжэ байгаа һэн.

Хориин совхозой луговодуудай бригадир Галихмат Булатовай иигэжэ бодомжолхонь буруу бэшэ. Бригадын даажа абаһан сабшалан бүхыдөө уһалагдадаггүй байхаһаа гадна үрэжэлөөршье һайн бэшэ юм. Илангаяа Үдын голдохи 217 гектар сабшалангынь уһалагдадаггүй. Жэл бүхэндэ луговодууд газараа гол түлэб бүлүүр станцяар ундалуулна. Хабартаа хамагһаа эртүүр бүлүүр станцинуудаа хүдэлгэхэ аргатайшье һаа, Үдэ голой уһанай шэргэжэ тон бага болодог дээрэһээнь хараалһанаа бэелүүлхэ аргагүйдэнэ.

—Энэ жэлдэ манай бригадын луговодууд Үдын голдо хабтайһан сабшалангаа март һарын хахадһаа уһалжа захалаа юм. Бригададамнай бүлүүр дүрбэн станци бии. Тэрэнэй нэгэниинь нүүдэл агрегат юм. Үлдэгшэ гурбан станцинь голой эрьедэ тодхогдонхой, бүлэгдэһэн уһаниинь соргоор һубаг, ханаабуудаар сабшалан дээгүүр тараагдана. Эндэ мүнөө 10 луговод ажаллана,—гэжэ луговодуудай бригадые хүтэлбэрилэгшэ Галихмат Булатов хөөрэнэ.

Даалгагдаһан сабшалангайнгаа ургаса дээшэлүүлжэ, жэл бүри алтанай сэнтэй үбһэ, һолоомо ондоо область, хизаарнуудһаа асархаяа огтолон болихын тула эндэхид онсо оролдолго гаргана. Жэшээлбэл, жэлэй эхинһээ хойшо тус бригадын гэшүүд сабшалан болон тэжээлэй ургамалнуудые тариха полидо 2 мянга гаран тонно наг шэбхэ гаргажа үрдиһэн байна. Тэрэшэлэн энэ хугасаа соо кукурузын таригдаха 50 гектар полидо, 40 гектар уһалагдадаг сабшаланда минеральна үтэгжүүлгэ оруулагдаа юм. Тиихэдэ үбэл, хабарай сагта 5 мянга гаран кубометр тошо мүльһэ хүргэһэн байна.

1974 оной үбэл бэлэй. Янгинама хүйтэн үбэлэй гү, али хогсуу хара һалхита хабарай сагта үбһэ тэжээлээр дуталдажа, горитойхон гарза хохидолдо ородог заншалта болоһон бэрхэшээлһээ гарахын тула сабшалангаа луговодуудта даалгажа, луговодуудай тусхай бригада байгуулхаар шиидхэбэри абаа һэн. Тиин бригадираар томилогдохо хүн абаһаар олдоогүй. Совхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд һайса бодомжолжо үзэһэнэй удаа кукурузашанаар ажалладаг дүршэлтэй механизатор Галихмат Булатовые энэ тушаалда табиха гэжэ шиидээ бэлэй. Иигэжэ кукурузашанаар эгсэ зургаан жэлэй туршада ажаллаһан Галихмат Булатовта бүхыдөө 650 шахуу гектар сабшалан ба поли 17 луговодһоо бүридэһэн томохон бригада даалгагдаһан түүхэтэй.

Ажахын тракторно-тарялан ажалай бригадаһаа бага бэшэ коллективэй ажал эмхидхэжэ хүтэлбэрилхэдэнь абаһаар хүшэрхэн һэн. Эндэ луговод бүхэнэйнгөө эрмэлзэлые элсүүлхэһээ гадна бултадаа нэгэл зорилготойгоор ажаллаха хэрэгтэй. Хоорондоо харилсаа холбоотойгоор хүдэлмэрилхэдөөл сабшалангайнгаа ургаса эрид дээшэлүүлхэ аргатай байна ха юм.

Луговодуудай тусхай бригадын эмхидхэгдэһэнһээ хойшо сабшалан дээрэ ябуулагдадаг культуртехническэ хүдэлмэринь бүхы коллективэй хүсөөр хэгдэдэг болоо һэн. Иигэжэ юрэнхы дээрээ луговодуудай ажал гуримшуулагдажа захалаа бэлэй.

Тусхай бригада хүтэлбэрилжэ захалһаар Галихмат Булатов уһалагдадаг газарайнгаа үрэжэл һайжаруулха хүдэлмэридэ гол анхаралаа хандуулаа. Фермэ, гүүртэ, отарануудай дэргэдэ наг шэбхэ саг соонь обоолоод бэлдэдэг болоһонойнь ашаар бүхы органическа үтэгжүүлгэнь ашагтайгаар хэрэглэгдэдэг болоо юм. Мүн луговод бүхэн тусгаар участок дээрэ үтэг хэдэг, шанартай ногооной үрэһэ тарижа, ургасыень дээшэлүүлхые оролдодог бэлэй.

Жэл бүри совхозойнгоо ахамад мелиораторай хүтэлбэри доро уридшалан зохёогдоһон түсэбэй ёһоор сабшалан дээрэхи ажалаа жэншэдгүй ябуулдаг болоходоо зарим тэды амжалта түйлажа захалаа һэн. Он жэлнүүдэй ошохо бүри даалгагдаһан сабшалангайнгаа ургасын хараа байса дээшэлхэ бүри луговодууд хэһэн ажалайнгаа аша үрэтэй байһанда бахархан баярлажа, улам эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлмэридэг болоо бэлэй. Эдэнэр газарай үрэжэл һайжаруулха хүдэлмэреэ нэгэл шэглэлтэйгээр үргэнөөр ябуулбал, ногооной ургаса эрид дээшэлүүлхэ байһанаа ойлгоо ха юм.

—Манай бригада хабартаа апрель һарын эхинһээ малай гүүртэ, отарануудай газаагуурхи наг шэбхэ суглуулжа, обоолдог заншалтайбди. Иигэжэ обоологдоһон шэбхэмнай ерэхэ жэлэй хабар болотор онгилогдонгүй байдаг. Доторoo халажа, нялданхай бэшэ, харин үйрэжэ бутархаар болоод байхадань поли, сабшалан дээрэ зөөнэбди. Халаһан шэбхэ тараахадашье зохид байдаг. Хүрьһэндэ холиходошье һайн. Урдандаа шэбхэ гаргахадаа механизаторнууд обоолһоноо тракторай тэргэ дээрэ ашаад зөөдэг байгаа. Илангаяа хониной байра сооһоо һая гаргагдаһан шэбхэ обоолжо хэлаангүй сабшаланда гаргахада ямаршье туһа болодоггүй. Бүхэли үбэлдөө хонидой туруунда гэшхүүлжэ, сайдал адли нягтаруулагдаһан шэбхые хурса түмэр хүрзөөр хуулаад сабшалан дээрэ зөөхэдэ тэрэ дороо хатаад юугээршье бизалжа бутаргахын аргагүй болодог. Иигэжэ сабшалангаа хатаһан шэбхээр дүүргэжэ бүри муудхаадаг байгаа юм. Мүнөө иимэ аргаһаа таһа арсанхайбди. Ямаршье ажал хэхэдээ шанар[…] түлөө оролдобол, хэзээдэшье һайн дүн түйлагдаха,—гэжэ бригадир Галихмат Булатов хэлээ һэн.

Һүүлэй жэлнүүдтэ дурсагдагша бригадын коллектив тэжээлэй ургамалнуудые таридаг полиёо горитойгоор [...]гдхэнэ. Нёдондо намар [...]хигдоһон 25 гектар шэнэ газар хахалжа бэлдээ бэлэй. Мүнөө эндээ тэжээлэй ургамалнуудые тарихаар хараална. Тиихэдэ луговодууд болон бригадын механизаторнууд [...] гаран гектарта олон [...] ногоо таридаг юм. Хабартаа нажартаа сабшалангаа уһалһаа гадна поли дээрэхи тэжээл мал ургамалнуудаа һайнаар харууһалха хэрэгтэй. Илангаяа кукуруза, силосэй ургамалнуудые бүхы зааберинь ёһоор харууһалаагүй һаа, биратай ургаса абахагүй байна ха юм.

Галихмат Булатовай хүтэлбэрилдэг коллективтэ гурбан дүрбэн трактор даалгагданхай. Тиихэдэ бульдозер, шэбхэ ашаха оньһон түхеэрэмжэнүүдээр хангагданхай гээшэ. Эдэ үдэрнүүдтэ механизаторнуудынь сабшалан, поли дээрэ наг шэбхэ зөөжэ тараахаһаа гадна луговодуудта сабшалангаа хорёолходо хамһалсана. Ойдо бэлэдхэгдэһэн һургааг, бахана зөөжэ эхилээд хэхэ ажалынь ехэ [...].

—Нёдондо зундаа [...] хура бороотой байгаа [...] Манай бригада гектарай [...] центнер үбһэ хуряажа [...] һэн. Энэ жэлдэ республикын 60 жэлэйнгээ ойе тэмдэглэхэнь. Тиимэһээ ойн баярай хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсоходоо байгша ондо гектарһаа дунда 35 центнер үбһэ хуряаха зорилго хараалнабди. Абаһан уялгамнай бага бэшэ. Уһалагдадаггүй, элһэлиг хүрьһэтэй манай даагдаһан сабшалан эды шэнээн ургаса хуряаха тула һайнаар үтэгжүүлхэ гадна уһаар таһалдуулангүй ундалуулхал хэрэгтэй. Бригададамнай дүршэлтэй луговодууд олон. Хоёрдохи жэлээ луговодоор хүдэлмэрилжэ байһан залуу хүбүүн [...] Доржиев, пенсионер [...] Очиров гэгшэднай абаһан [...]гаяа заабол дүүргэхэл [...] Механизаторнуудаймнай [...]даһаа бульдозертой трактор[...]та ажалладаг Рыгзен Очиров[...] тэргэтэй «МТЗ» түхэлэй трактор жолоододог Николай [...]битуев гэгшэднай мүрысөөн[...]дэ жэншэдгүй эрхимлэхэ гээд,—Галихмат Булатов дүүлээ бэлэй.

1956 ондо арбан найман [...]хан Галихмат Удинск һургуулиин дахи училищада механизатор[...]рай мэргэжэл шудалхаяа [...] бэлэй. Залуухан хүбүүн [...] хэдэ бусадһаа юугээршье [...] гардаггүй һэн. Үгэ дуулгалтай номгон даруу зантай Галихмат техникээр һонирходог байһаа юм гү, онсо шухала[...]гаар һурадаг байгаа. Училищаяа түгэсхэһэнэй удаа түрэл [...]хыдаа ажаллаа. Абаһаар [...] шэлтэй механизаторнуудай туһаламжаар, слесарь за[...]рилагшаар хүдэлмэрилээ. [...]хэ механизаторнуудай [...] тэлбэри доро ажал[...] Галихмат он жэлнүүдэй [...]хо тума дүршэжэ, онсо [...] дабаритай трактористнуудай нэгэн болоо һэн.

Ажахыдаа кукурузашан[...] ажаллахадаа нэгэнтэ бэшэ [...]ян ургаса ургуулжа, [...] доторoo суурхаһан байна. [...]курузын нэгэ плантаци [...]жа абаад, хабартаа тар[...] эхилээд намартаа ургас[...] хуряажа абаха болзор[...] тулатар гансаарханаа ажал[...]хада амар ааб даа. Нам[...] эртын хюрууда сохоуль[...] хэдэн комбайнаар зэрг[...]ряажа, шэмэ шанартай [...] набшыень хэршэжэ силос[...]гон, даража үрдибэл, кукуру[...]зашадай жэлэй туршада [...] ажалай дүн тобойсо харг[...] Иигээд ерэхэдээ кукуру[...] гээшэ луговодто орходоо [...] сагаа тон зүбөөр хубаар[...] тэрэ хаһа болзор соо [...] ажалаа түсэблөөд хүдэлж[...]нэ ха юм. Тиихэдэ луговод[...] бүхы ажалаа холын хар[...]гаар ябуулха зэргэтэй. [...] бол, луговод бүхэн [...] үтэгжүүлжэ, үрэжэлыень [...]жаруулжа, шэмэ шанартай [...]гоо тарижа уһалхадаа [...] тэрэ жэлдээ баян ургас[...]хые оролдоно бэшэ, [...] таба-арбан жэлэй тур[...] жэншэдгүй ногооной баян [...]гаса хуряахаар ажаллах[...].

Вл. ЖИГЖ[...]

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Г. Бу[...] С. БАЛДУЕВАЙ [...]

УУЛЗАЛГАНУУД ҮНГЭРГЭГДЭНЭ

Мүнөө районоймнай лекторнүүд, врачнар, соёлшод тарилгада хабаадалсажа байһан механизаторнуудай ажал хэрэгүүдые хангаха талаар урид табигдаһан түсэбэй ёһоор горитой хэмжээнүүдые бэелүүлжэ байнхай. Тиигэжэ райгүйсэдкомой соёлой таһагай 2 автоклубай гэшүүд ехэ хүдэлмэри хэнэ. Библиотекарьнууд, соёлой эмхинүүдэй болон музейн хүдэлмэрилэгшэд, «Знание» бүлгэмэй гэшүүн-лекторнүүд тэдэнэй дунда бии. Автоклубууд майн 3-һаа районойнгоо ажахынуудай полевой стануудаар ябажа эхилээ һэн. Майн 11-һээ хоёрдохёо таряашадтай уулзалганууд үнгэргэгдэнэ.

Районой соёлой байшангай хүдэлмэрилэгшэд Г. Яковлев, Т. Лизунова гэгшэд автоклубуудые хүтэлбэрилнэ. Библиотекарь Р. Д. Лосолова, соёлой хүдэлм[...] Д. Игумнов, В. Г. [...] болон бусад концерт[...] табиха, харуулха [...] эдэбхитэйгээр хаба[...].

Тиихэдэ районой[...]хы бүхэндэ байгуул[...] агитколлективүүд [...] стануудаар ябажа, [...]торнуудта һүүлэй [...]гана, хөөрэлдөөнүүд [...] гэргэнэ, хатар наада[...].

В. БАНЗ[...]
КПСС-эй Хур[...]
райкомой таһагые [...]

ДЕПУТАТ-...РАДАЙ ...ӨӨЛЭГШЭ

...ОНОЙ ТҮЛӨӨ ОРОЛДОГШО

хэрэгыньшье урагшатай һайнаар ябажа эхилээ. Теэд хүдөө ажахын техникэ табан хурганда адляар мэдэхэгүй һаа, ёһотойл инженер болохо шадахагүйнь мэдээжэ. Цырен-Доржо энэ талаараа һайн бэлэдхэлтэй, эрдэм мэдэсэньшье эрхим һэн. Ингэ-

жэл ажаллажа эхилээ һаа, урдахи зорилгонуудаа бэелүүлжэ, хараалагдаһан түсэбөө заатагүй дүүргэдэг ха юм. Цырен-Доржыншье ажал хүдэлмэринь эгээл иимээр ҳоажа эхилээ бэлэй. 1973 ондо тэрэ Енгорбойн совхозой ахамад инженерээр томилогдоо. Тэрэ гэһээр олон жэл унгэрөө, шэнэ барилганууд бодхоогдоо, ажахышье үргэдхэгдөө.

Районой ажахынууд хоорондын комплекс сарилгада совхозой ахамад инженерэй ехэхэн хубита оролсоо гэшэ. Нуртын мал шахалгын комплексдо Далахайн, Санагын, Дүтэлүүрэй, СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхозууд үхэр малнуудые тушаадаг юм. Үбэлжэлгын үедэ энэ комплексдо 1500 толгой мал шахагдадаг. Енгорбойн совхоз тэдэнийе үбһэ тэжээлээр хангадаг байна. Энэ хэрэг эмхидхэхэ, эндэ суглуулагдаһан малнуудта элбэг хүрэхэ тэжээл бэлэдхэхэ гээшэ хүшэрхэн юм ааб даа. Хэды тиимбэшье эмхи гуримтай ажал хүдэлмэриһөө, техникын хүсэнһөө ехэ юумэн дулдыдадаг гээшэ.

Енгорбойн совхоздо мүнөө 45 трактор, 22 автомашина, таряа хуряадаг 7 комбайн, тракторай 45 прицеп, силос дарадаг 6 комбайн, 28 плуг, 27 сеялкэ, тракторна 35 косилка болон 29 тармуур, насосно 7 станци, ногооной гурил гаргадаг АВМ-0,65 түхэлэй агрегат гэхэ мэтэ бии. Хараад үзэхэдэ, тиимэ ехэ тех-

никэ бэшэшье һаа, үдэр бүхэнэй оролдолго, заһабари эндэ хэрэгтэй. Теэд энэ совхоздол иимэ хүгжэнги ажахыда техникэ илангаяа хэрэгтэй гээшэ. Таряа тарилгын, үбһэ тэжээл бэлэдхэлгын үедэ тэдэнийе түргэн болзор соо заһабарилжа, хэ-

рэгтэй запчастьнуудаар сагсоонь хангалга — эдэ бүгэдэ ахамад инженерэй оролдолго, хүсэлһөө дулдыдана.

Гэбэшье совхоз дотор техникэдээ нарилаар хандаха, заһабарилха, хүдэлгэхэ хэрэг һайнаар эмхидхэгдэнхэй. Цырен-Доржо Батуевичай үүсхэлээр совхозой гурбан отделенидэ машина тракторнуудые заһабарилха паркнууд байгуулагданхай. Техникэ хадагалха, мүн заһабарилха талаар механизаторнуудай хоорондо мүрысөөн үнгэргэгдэдэг. Жэшээнь, техникын хабарай тарилгада бэлэн болоһон тухайда социалис мүрысөөнэй дүнгүүд апрелиин 1-дэ, техникэ хадагалгын дүнгүүд ноябриин 7-до гаргагдадаг. Социалис мүрысөөнэй дүнгүүд отделенинүүд хоорондын шалгалтануудай мэдээгээр гаргагдадаг юм. Тиихэдэ ажахынь мүрысэдэг Далахайн совхозой механизаторнуудтай нягта холбоон байгуулагданхай, мүн дүршэлөө халан абалгын шалгалтанууд олоор үнгэргэгдэдэг байна. Техникэ хадагалха ба заһабарилха талаар үнгэргэгдэдэг республиканска конкурснуудта Енгорбойн совхозой механизаторнууд жэл бүхэндэ хабаадалсадаг юм. Тиигэжэ 1980 ондо тэдэнэр эрхим ажалайнгаа түлөө УАЗ-452 түхэлэй автомашинаар шагнагдаһан, 1981, 1982 онуудта энэ конкурсдо амжалтатайгаар хабаадажа, республика доторoo гурбадахи һуурида гараһан байна.

Енгорбойн совхозой меха-

низаторнууд арбан нэгэдэхи табан жэлэй гурбадахи жэлдэ үндэр баян ургаса хуряажа абаха зорилго урдаа табин ажаллажа байна. Эдэнэр 242 гектар газарта олон жэлэй ногоо, 800 гектарта силосэй ургамал, сенаж дараха олон жэлэй ногоо 486

гектарта тариха түсэбтэй. Гэхэтэй хамта гектар бүхэнһөө 18 центнер олон жэлэй ногоо, 22 центнер үбһэ, 112 центнер силосэй ургамал хуряажа абахаар хараалагдана. Ушар тиимэһээ эндэ механизаторнуудай оролдолгын хажуугаар ахамад инженерэй үдэр бүриин анхарал, зүбшэл заабари яахын аргагүй хэрэгтэй болоно. Мүнөө совхозой гурбан отделениин трактор, машинанууд хабарай тарилгада сүм хэрэглэгдэжэ байна.

Хүдөө нютагуудай мэргэжэлтэдэй урда үндэр эрилтэнүүд табигдана. Мүнөөдэрэй эрилтэнүүдые гүйсэд хангахаар ажаллахын тула, эрдэм мэдэсээ саг үргэлжэ дээшэлүүлжэ, элдэб асуудалнуудые алишье талаһаань шиидхэжэ һураха шухала. Ушар тиимэһээл Цырен-Доржо Батуевич техническэ литературын һүүлшын һонинине хараадаа абахаһаа гадуур, механизаторнуудаа тон лэ иимээр һургадаг заншалтай болонхой.

Механизаторнуудай һуралсалда тэрэ ехэ анхарал хандуулдаг юм. Һуралсал долоон хоногто нэгэ дахин — суббото бүхэндэ үнгэргэгдэдэг. Совхозой агроном, инженер, экономист болон бусад мэргэжэлтэд тэдэнтэй хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэжэ, туһатай зүбшэл заабаринуудые үгэдэг байна.

Тиихэдэ Цырен-Доржо Батуевич гансашье өөрынгөө ажал хэрэгые хараад ябадаг бэшэ, мүн нийтын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаа-

далсадаг юм. Тэрэ совхозой партийна секретариин орлогшо, эрхим пропагандист байхаһаа гадна, һунгагшадайнгаа захилнуудта харюусалга ехэтэйгээр, үнэн зүрхэнһөө хандадаг хүн.

Райсоведэй депутадай ажал ябуулга дээрэ нэгэ бага тогтохо хүсэл түрэнэ. Һунгагшадайнгаа асуудал, гуйлтэ, һанамжа, дурадхал бүхэнине анхаралтайгаар хаража, шадаха зэргээрээ туһалхые оролдон ябадаг энэ хүн нютагайнгаа, районоонгоо ажалшадай дундашье хүндэтэй болонхой. Вайрын гэрнүүдые бариха, хүн зоной ажануудалан хэрэглэмжэ хангаха талаар гарадаг асуудалнуудаар һургуулиин, хүүгэдэй саадан ажабайдалаар саг үргэлжэ һонирхон, хэрэгтэй сагтаань туһаламжа үзүүлхээр бэлэн байдаг.

Цырен-Доржо Батуевич гурбан үхибүүдэй эсэгэ. Тэрэнэй хани нүхэр Мария Дашацыреновна нютагайнгаа дунда һургуулида олон жэлэй туршада биологиин багшаар ажалладаг. Содномовтоной ехэ басаган 9-дэхи класста һурана, Эхир басаган хүбүүн хоёрынь 4-дэхи классай һурагшад юм.

1982 оной социалис мүрысөөнэй дүнгөөр эрхимлэжэ, районой Хүндэлэлэй Самбарта оруулагдаһан, мүн «Районой эрхим мэргэжэлтэн» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байна. Мүн «Шэн зоригто ажалай түлөө» гэһэн медаляар, КПСС-эй райкомой, арадай депутадуудай районно Соведэй гүйсэдкомой Хүндэлэлэй грамотануудаар нэгэнтэ бэшэ шагнагдаһан юм.

Мүнөөшье Цырен-Доржо Батуевич хабарай тарилгын халуун хаһые амжалтатайгаар үнгэргэхын тула шармайн ажаллажа, механизаторнуудаа зоригжуулан ябана гээшэ.

Д. ЛЫГДЕНОВА.
Захааминай район.

...19-нэй үдэр Улаан-Үдэ хотын Советүүдэй талмай ...рнүүдэй галстук, тугхан болон тугуудаар сэсэглэн ...ржа байһандал үзэгдөө һэн.
...В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Пионернүүдэй бүхэсо... организациин түрэһэн үдэрэй хүндэлэлдэ баяр ёһо... жагсаал болобо. Улаан-Үдэ хотын горгүйсэдкомой ...лэгшын орлогшо В. Ф. Потехин Москва хотодо ...эн Пионернүүдэй бүхэсоюзна I слёдой делегат, ...ай пионернүүдэй хүдэлөөнэй ветеран Д. Ж. Жал... пионерскэ организациин республиканска соведэй ...лэгшэ, ВЛКСМ-эй обкомой секретарь Л. Кейзерова ... пионернүүдые амаршалаа.
...РАГ ДЭЭРЭ: жагсаалай үедэ.

А. ЧЕПАКИНАЙ фото.

...НИАЛИС ОРОНУУДААР

...АЙРА БАРИЛГЫН ...СЭБЭЙ ЕҺООР

...ИН. ГДР-эй ниислэ... микрорайонуудта ...оор хүдэлжэ байһан ... кранууд хотын түб ... бусаагдана. Мү... эндэ 1500-һаа ... гэр байра тол... 20 мянган хүүшан ...эн заһагдаха юм. ...ийн ниислэлдэ гэр ... бариха программын Берлинэй барилгашад ... архитекторнүүдэй үр... зорилгонууд табигда... хотын ахамад архи... Р. Кори журналист... хөөрэлдэхэдөө хэлэ...

... мүрэнэй эрьедэхи ...ын ордон ба горо... ...шатай зэргэлээд ор... ...йон барилгын ехэ ...болонхой. Эндэ, Бер... ...үхэтэ түбтэ, 1987 ... 700 гаран гэр ба... юм. Байшангуудай ...хэрта магазинууд, ...сторанууд түбхинэ...

... гэр барилгын хэ... комбинадай мэргэ... хотын түб хубида ... барилга хэнэ. ... ехэ барилгануудта ...дэг бэлэн зүйлнүү... ...лдадаг юм. Энэнь ...ори ба саг горитой ...рга олгоно.

...ГЫН АШАГ ҮРЭ

...РАД. Мостар хото ...шодог үрэжэлтэ га... районидо уһалууриин ... үнгэргэһэнэй ...дөө ажахын урга... ургаса таба ша... ... дээшэлхэ байна. ...град, овощ болон ...эс, тамхи тарижа ... һайн эрхэ байдал-

тай. Гэбэшье эндэхи газар уһанай үертэ ходо абташадаг дээрэһээ элдүүрнлэгдэдэггүй шахуу юм. Ерээдүйдэ энэ райондо үерһөө хамгаалха хаалтанууд, тогтоогдомол нуур сөөрэмүүд, бүлүүр станцинууд ба уһалалгын бусад түхеэрэлгэнүүд баригдахаар хараалагдана.

Уһалууриин хүдэлмэри хэхэ гээшэ Югославиин агропромышленна комплексые хүгжөөхэ удаан болзорой түсэбэй шухала хубинь болоно. Орон дотор хэдэ хэдэн уһалууриин томо түхеэрэлгэнүүд, тобшолон хэлэбэл, Дунай—Тисэ—Дунай мүрэнүүдые холбоһон ханааб баригданхай. Энэнь хахалагдадаг 1,5 миллион гектар газар уһалха, 900 мянган гектар талмай үерһөө хамгаалха арга олгобо.

ҮРЭ ЖЭМЭСЭЙ, ОВОЩОЙ ШЭНЭ КОМБИНАТ

ГАВАНА. Кубын Матансас провинциин Хагуэй-гранде хотодо ашаглалгада оруулагдаһан үрэ жэмэсэй, овощой комбинат час соо 40 тонноһоо дээшэ грейпрут, апельсин, мандарин болбосоруулха юм. Куба дотороо эгээл томо Плая-Хирондохи Илалтын нэрэмжэтэ цитрусэй ургамалнуудые таридаг ажахыда дүтэ оршодог шэнэ предприяти хадаа үрэ жэмэсэй, овощой промышленностиин эгээл шэнэ, мүнөөнэй предприяти болоно. Эндэ бүхы хүдэлмэринь оньһон аргаар хэгдэдэг. Автомат түхеэрэлгэнүүдэй хиналта доро үрэ жэмэс илгагдадаг, болбосоруулагдадаг, хайрсагуудта амһарталагдадаг байна.

Үйлэдбэриин ба складай байрануудай хажуугаар хүдэлмэрилшэдэй столово, ажаһуудалай бусад барилганууд бодхоогдонхой.

«Трабахадорес» газетын тэмдэглэһэнэй ёһоор, барилгашад тус объектые болзорһоонь урид тушаагаа юм.
(ТАСС).

«БУРЯАД ҮНЭН» ...етэдэ дэшэлһэнэй һүүлээр

«...ГҮЙ ЗОХЁОХЫ ШАДАБАРИТАН»

...гаршагтай фельетон байгша оной апрелиин 7-до ...зетэдэ толилогдоо һэн. Хоринхо районой «Георг...» совхозой ахамад ветеринарна врач Г. С. Луж... ...түтэй ветеринарна фельдшер Л. Е. Кожемякин... ...ухан, бүри һаянай хүдэлжэ захалһан ветеринарна ... Б. Михайлова гэгшэд худал хуурмагаар актнуу... ...ижа, ажахыдаа үхэһэн, гарзалһан хонинной тоое ...гоороо олошоруулна гэжэ тэндэ хэлэгдэһэн бай-...

...ин районой прокурор нэгэдэхи класcай юрист М. Д. ... газетымнай редакцида иимэ харюу эльгээбэ. ... газетэдэ толилогдоһон фельетон соо хэлэгдэһэн ...нуудые районой прокуратура шалгаа. 1982 он... ...ргиевский» совхоздо мал үнэхөөрөөшье олоор гар... байна. Жэлэй туршада гарзалһан 1770 хурь... ...оо бүридхэлдэ оройдоошье абтагдаагүй. ... адууһа мал гарзада оруулхагүй, малай ...хэл зүбөөр табиха талаар бодото хэмжээ абаа... ...һан совхозой директор П. Я. Захаровта, ахамад ... О. Н. Амагыровта, ахамад ветврач Г. С. ...овта болон совхозой хэдэн хүтэлбэрилэгшэдтэ зэ...дөө. Мал хулгайлһан ушар шалгалтаар элирүү-...

АЖАЛША КОЛЛЕКТИВҮҮД ТУХАЙ СССР-эй ХУУЛИИН ПРОЕКТЫЕ ЗҮБШЭН ХЭЛСЭНЭБДИ

ДУРАДХАЛНУУДЫЕ ОРУУЛНА

Улаан-Үдын хилээмэнэй 6-дахи комбинадай хүдэлмэришэд «Ажалша коллективүүд ба предприятинуудые, эмхи зургаануудые, организацинуудые залан хүтэлэлгэдэ тэдэнэй үүргые дээшэлүүлхэ тухай» СССР-эй Хуулиин проекттэй танилсаад, өөһэд өөһэдынгөө һанамжа, дурадхалнуудые оруулба.

Комбинадай 300-гаад хүдэлмэришэд, алба хаагшад улаан буландаа ажалай хоёрдохи халаанай эхилхын урда тээхэнэ сугларжа, тус хуулиин проектые зүбшэн хэлсэбэ. Комбинадай партийна эхин организациин секретарь С. А. Мигунова суглаа нээжэ, комбинадай директор М. И. Красиковада үгэ үгэбэ.

1983 оной түрүүшын кварталай социалис мүрысөөнэй дүнгөөр комбинат КПСС-эй обкомой, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, профсоюзай областной Соведэй дамжуулгын Улаан тугта хүртэөө гэһэн баярта мэдээсэл нүхэр Красикова дуулгаад, һүүлээрнь тус хуулиин проектые суглараагшадта тайлбарилжа үгөбэ. Энэ шухала удха шанартай документ тон саг соогоо гаргагдаа, энэ хуулиин проектын бүлэг бүхэниинь анхаралтайгаар шудалхаар. Тиимэһээ бидэ саашадаашье тус хуулиин статья бүхэнине наринаар шудалха, энээн тушаа һанамжа, дурадхалнуудаа оруулха ёһотойбди гэжэ тэрэ хэлэбэ.

— Ажалша коллективэй үүргэ дээшэлүүлхэ талаар манай комбинадта яһала ехэ ажал ябуулагдана. Байгша оной январь һара соо ажалай журам бэхижүүлхэ талаар суглаан зарлагдажа, тэрээн дээрэ олон хэмжээ ябуулга хараалагдаа һэн. Комбинат дээрэ журам сахиха штаб байгуулагданхай, мүн журамай үдэр — пятница бүхэндэ штабай гэшүүд сугларжа, ажалай журам тухай асуудал зүбшэн хэлсэдэг болонхой. Комбинадай арадай хиналтын бүлэгэй хүдэлмэри улам эдэбхижүүлэгдэбэ. Һарын долоон хоног бүхэндэ «дайшалхы хуудаһан», «сахилгаан», «халаахай» гаргагдажа байдаг, — гэжэ нүхэр Красикова хэлэбэ.

Сухаари гаргадаг цехэй начальник З. М. Бондаренко иигэжэ хэлээ:

— Энэ проект саг соогоо гаргагдаба. Коллективэй эдэбхи үүсхэлһээл ажалшадай ажана тэнигэн байдал дулдыдаха байна. Хүн бүхэн шадал соогоо хүдэлмэриин минута бүхэнине сэгнэн ажаллаха ёһотой. Олоной үзэмжэдэ табигдаһан Хуулиин энэ проектые ехэтэ һайшаанаб. Үнэхөөрөөшье юрын ажалшан олон түмэнине гүрэнэй, ажахын, нийтын хэрэгүүдые хүтэлэлгэдэ үргэнөөр хабаадуулдаг байһан ушар манай партиин тодо хурса хараа шугамай үшөө нэгэ бодото гэршэ энэ болоно бэшэ гү?

Хуулиин проектын 4-дэхи статья соо ажалай, үйлэдбэриин, гүрэнэй журам, социалис хуули ёһо гурим наринаар сахигдаха, коллективэй гэшүүн бүхэнэй эрхэ ба хуулита байдал хамгаалагдаха ёһотой гэжэ хэлэгдэнэ. Тэрэ статьяда — ажалша коллективэй гэшүүн бүхэн хүдэлжэ байһан газартаа, предприяти дээрээ ехэ харюусалгаа мэдэрэн ажаллаха ёһотой гэжэ нэмэлтэ дурадхал оруулаа һаа, һайн байгаа, мүн бригада бүхэн бригадираа өөһэдөө һунгаха ёһотой, администраци хамааралсаха ёһогүй гэжэ Бондаренко нэмэбэ.

— Манай совет гүрэнэй абаһан бүхы хуули, ёһо гурим бидэнэй бүхы эрхэнүүдые хамгаалдаг, энээндэнь харюу болгон эрхим һайнаар ажаллаха зорилго хүн бүхэн урдаа табиха ёһотойбди. Голодоһо гаргангүй, продукциингаа шанар улам һайжаруулхые оролдохо уялгатайбди. Дээдэ шанартай продукци гаргаха гээшэ ажалша коллективэй уялга байха зэргэтэй, тиимэһээ шанар тухай энэ хуулиин проект соо хэлэгдэхэ ёһотой, — гэжэ дайнай, ажалай ветеран, Ленинэй, Дайшалхы Алдар Солын орденуудай кавалер Иван Федорович Гороховский хэлэбэ.

Комбинадай завкомой түрүүлэгшэ, экономист Г. А. Пушечкина, хилээмэнэй цехэй начальник В. П. Попова гэгшэд иигэжэ мэдүүлээ:

— Проектын 19-дэхи статьяда ажалша коллективүүдэй ажабайдалда профсоюзай үүргэ тухай хэлэгдэнэ гээшэ. Манай профсоюзна эдэбхитэдэй уялга, үүргэнь дээшэлхэ байна. Үйлэдбэри дээрэ коллективэй үүргэ дээшэлхэ, хүдэлмэришэд үйлэдбэри хүтэлэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаха аргатай болохо. Үнэхөөрөөшье, бүхы наһанайнгаа гурбанайнь нэгэ хубине бидэ ажал дээрээ үнгэргэнэбди. Ажабайдалаймнай хуби заһан коллектив соогоо шиидхэгдэнэ. Хүлыемнай дүрөөдэ, гарыемнай ганзагада хүргэһэн аха заха хүнүүдээ бидэ хододоо һанажа, дурсажа ябадагбди. Эдэмнэй ажалай ветеранууд, һурган хүмүүжүүлэгшэд болоно. Тэдээн тухай һайн һайхан үгэ хэлэжэ ябадагбди.

Коллективэй гэшүүдые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ профсоюзай комитет ехэ үүргэтэй, саг соогоо хэгдэһэн анхарал, хэлэгдэһэн һайн үгэ, моральна урмашуулга, хамтадаа кино-театр ошолго хадаа коллективые эбтэй эетэй болгодог. Маанадта ехэ эрхэ үгтэнэ. Зүгөөр эрхэһээ гадуур үшөө уялга байдаг гэжэ мартаха ёһогүйбди. Энэ шэнэ Хуулиин абтаад байхада, хүдэлмэришэн бүхэнэй харюусалга дээшэлхэ байна. Манай комбинадай бүхы бригаданууд нэгэ нарядаар хүдэлдэг бригадна аргада оронхой. Нэгэ нарядаар хүдэлхэдэ, хүн бүхэнэй ажалай бүтээсэ дээшэлнэ. Бригадын гэшүүд оролдосотойгоор, нэтэрүүгээр хүдэлдэг болонхой. Энэшье байдал шэнэ хуули соо хэлэгдэхэ ёһотой. Тиимэһээ тус проектын 9-дэхи статья соо иимэ нэмэлтэ дурадхал оруулаа һаа, һайн: «Жэлэй дүн гаргахадаа, хүдэлмэришэн бүхэнэй хүдэлһэнэйнь түлөө тэрээндэ нэмэлтэ шан үгтэхэ гү, али үгы гү гэжэ коллектив өөрөө хаража үзэхэ ёһотой». Тиимэһээ жэл соо хэн ямараар хүдэлөөб гэжэ элеэр харагдаха болоно. Ажалай, нийтын журам эбдэһэн хүнүүдые ажалда абахагүй гэжэ проектын 9-дэхи статьяда нэмэлтэ дурадхал оруулхада яахаб? Үшөө хүдэлмэришэдэй саг үргэлжын стажай түлөө амаралтын нэмэлтэ үдэр үгэхэ гэжэ дурадхал оруулха байнаб. Юундэб гэбэл, хүдэлмэришэдэй жэлэй амаралта оройдоо 18 хоног ха юм. Энээнһээ гадна нэгэ газарта олон удаан саг соо — 15, 20, 25 жэл соо хүдэлһэн хүдэлмэришэндэ тусхай габьягай тэмдэг олгогдохо ёһотой.

Заводой хүдэлмэришэд өөһэд өөһэдынгөө цех, бригадануудай зүгһөө суглаан дээрэ үгэ хэлэһэн нүхэдэйнгөө оруулһан һанамжа, дурадхалнуудые дэмжэхэдээ, СССР-эй Хуулиин шэнэ проектые бүримүһэн һайшаажа байһанаа мэдүүлээ.

Н. ХАЗУЕВ.

Хилын саанаһаа

ТАСС АПН

ООН-ой АЮУЛГҮЙН СОВЕДТЭ

НЬЮ-ЙОРК. США-гай түбэй тагнуулай управлениин тухиралгаар Сомосын контрреволюционернүүдэй бэеэ дааһан байдалтай Никарагуада эсэргүү зэбсэгтэ добтолго хэжэ байһанһаа уламжалан, Түбэй Америкэдэхи түгшүүрилтэ байдалые ООН-ой Аюулгүйн Соведтэ хаража үзэбэ. Бүлэглэлнүүдтэ хабаададаггүй хэдэн оронуудай оруулһан тогтоолые баталан абалгаар зүбшэн хэлсэлгэ дүүрэһэн байна.

Гондурас болон Никарагуагай хоорондохи сэрэгэй хёмороо зүришэлдөөнэй улам аюултай болоһондонь, һанаагаа зобожо байһанаа Аюулгүйн Совет мэдүүлнэ. Энэнь Түбэй Америкэдэхи түгшүүрилтэ байдалые улам дэбэргэхэдээ болохо бшуу. Энэ райондохи бүхы оронуудай, Никарагуагай амгалан тайбанаар, гадаадаһаа хамааралсалгагүйгөөр ажаһууха эрхыень ООН-ой Аюулгүйн Совет баталба.

Гайанаһаа ООН-ой дэргэдэ саг үргэлжэ байдаг түлөөлэгшэ Н. Синклер Аюулгүйн Соведэй түгэсхэлэй заседани дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Рейганэй захиргаанай харюусалгаһаа хадуурха гэһэн һэдэлгэнүүдые элишэлбэ. Никарагуагай газар дайда руу сомосынхидой зэбсэгтэ добтолгые бэлдэлгэдэ ЦРУ гутамшаг муухай үүргэ дүүргэһэн байгаа гэжэ США-гай олониитэдэ мэдээсэлнүүдые дэлгэрүүлэн тараадаг хэрэгсэлнүүд бэшэнэ гэжэ тэрэ мэдүүлээ. Түбэй Америкэдэхи шахардуу шанга байдалай түлөө Холбоото Штадууд лэ ехэ харюусалгатай гэжэ бүхы дэлхэй дээрэ мэдээжэ гээд Гайанын түлөөлэгшэ тэмдэглэбэ.

Энэ райондохи байдал улам шахардуу шанга боложо, түйлай ехэ аюул тойбо татахадаа магадгүй гэжэ Индиһээ ООН-ой дэргэдэ саг үргэлжэ байдаг түлөөлэгшэ мэдүүлээ.

Контрреволюционно хүлһэншэдэй туһаламжаар энэ ороной хуулита правительствые унагааха гэһэн Вашингтоной дайсан харша түсэбүүдые зайсуулан сараха талаар шиидхэхы хэмжээнүүдые абахыень Никарагуагай гадаадын хэрэгүүдэй министр Мигель д'Эското түгэсхэлэй заседани дээрэ үгэ хэлэхэдээ уряалба. Никарагуада эсэргүү эзэрхэг түримхэй ябуулгые США-гай правительство эмхидхээ гэжэ тэрэ хэлэһэн байна.

«Холбоото Штадуудай эзэрхэг түримхэй ябуулга гаргаһан ушар баримтыень хараада абажа», тэрээн дээрэ абтаһан тогтоол тон шухала удха шанартай байна гэжэ М. д'Эското ООН-ой Аюулгүйн Соведэй заседаниин һүүлээр хэблэлдэ хэһэн мэдүүлгэ соогоо элирхэйлэн заагаа.

Мексикын, Колумбиин, Венесуэлын ба Панамын эб найрамдалта үүсхэлнүүд шухала удха шанартай байна гэжэ Никарагуагай гадаадын хэрэгүүдэй министр сэгнэнэ.

ВАРШАВАДА НОМОЙ ЯАРМАГ НЭЭГДЭБЭ

ВАРШАВА. ПНР-эй ниислэл хотын түбтэхи Эрдэм, соёлой ордонине 20 гүрэнэй тугууд шэмэглэбэ. Уласхоорондын номой заншалта яармаг эндэ нээгдэжэ, 900 фирмын түлөөлэгшэд тэрээндэ сугларһан байна.

Энэ жэлдэ 60 жэлэйнгээ ойе тэмдэглэжэ байһан «Уласхоорондын ном» гэдэг совет гадаадын худалдаа наймаанай нэгэдэлэй ном хэблэжэ гаргагшад эндэ эгээл олон зохёол бүтээлээ дэлгээһэн байна. В. И. Ленинэй зохёолнуудтай, К. Марксын зохёолнуудай һүүлэй хэблэлнүүдтэй тусгаар стендүүд харагшадай анхарал татана.

Эрдэм, техникын ном һудартай стендүүдэй дэргэдэ хүн зон олоороо сугларна. Шэнэлэгдэһэн альбомууд, ородой ба совет литературын калссигуудай зохёолнууд, үхибүүдтэ болон эдиршүүлдэ зорюулагдаһан номууд, «Мелодия» фирмын пластинканууд харагшадай һонирхол үүсхэнэ.

Яармагай эзэд үргэн ехэ экспозици бэлдэһэн байгаа. Социалис оронуудай мэдээжэ нэгэдэлнүүд, тусхайлбал, «Хемус» (НРБ), «Культура» (ВНР), «Бухэкспорт» (ГДР), «Арита» болон «Словарт» (ЧССР) нэгэдэлнүүд мүн лэ ехэ экспозици бэлдээ.

США-гай ПОЛИТИКЫЕ БУРУУШААНА

БОГОТО. Колумбиин Коммунис партиин Центральна Комитедэй пленум эндэ болобо. ККП-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь Хильберто Виейра Колумбиин уласхоорондын ба дотоодын байдал тухай элидхэл хэһэн байна.

Түбэй Америкэдэхи оронуудые США-гай хашажа харшалжа байһан политикые тэрэ эрид шүүмжэлээд, Никарагуада эсэргүүгээр Вашингтоной зүгһөө тухирагдаһан контрреволюционернүүд- сомосынхидой булимтаран добтолгые буруушааба. США-гай эзэрхэг түримхэй бүлэгөөрхидэй буу зэбсэгүүдые үргэнөөр бүтээн гаргалгые буруушааха зуураа, бата эб найрамдал хангаха, ядерна дайнай аюулые зайсуулан сараха гэһэн Советскэ Союзай хүсэлэл оролдолгонуудые дэмжэһэн байха юм.

Колумбиин дотоодын политическэ байдалда тогтожо хэлэхэдээ, энэ ороной экономико доройтон уһаа гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ. Юундэб гэхэдэ, хүдэлмэригүйшүүл олошорһон, саарһан мүнгэнэй үнэ унаһан байгаа. Ажалшадай эрхынь хангагдаад, демократиин ба эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэлэй үргэдхэгдөөд байгаа һаань, орон доторхи демократическа хүгжэлтэ түйлагдаха аргатайл.

Никарагуада эсэргүү США-гай эзэрхэг түримхэй ябуулгые буруушааһан тогтоолые пленумдэ хабаадагшад нэгэн һаналтайгаар баталан абаба. Пиночедой фашис диктатурада эсэргүүгээр Чилиин арадай тэмсэлтэй һаналаа нэгэдэлгэеэ бэхижүүлхэ уряа энэ документ дотор бии.

ХАНИ БАРИСААНАЙ МИТИНГ

БЕРЛИН. СССР-эй эб найрамдалта шэнэ шухала үүсхэлнүүдые, тэрэ тоодо Европодохи ядерна хүсэнүүдэй тэнсүүритэй байха тухай үгэеэ ойлголсохоор бэлэн байһан тухай үүсхэлыень ГДР бүрин хүсэдөөр дэмжэнэ гэжэ СЕПГ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь, ГДР-эй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Э. Хонеккер Германидахи бүлэг совет сэрэгүүдэй частьнуудай нэгэндэ үнгэргэгдэһэн митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлээ.

Адли тэгшэ эрхын ба аюулгүй байдалай гол ёһондо үндэһэлдэг буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые хизаарлаха, хорооха талаар Советскэ Союзай дурадхалнууд сэрэгэй хёмороо зүришэлдөөе һуларуулха, ядерна буу зэбсэгүүдые эрид шууд хороохо тухай хэлсээнүүдые баталха арга олгохо байна гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглэбэ.

Дундуур зайда хэрэглэгдэхэ американ ядерна шэнэ буу зэбсэгүүдые Баруун Европын гүрэнүүдэй газар дайда дээрэ тараан тодхолго гансал Европодо бэшэ, харин бүхы дэлхэй дээрэ онсо ехэ аюул тохёолдуулха байна гэжэ тэрэ хэлээ. Энэнь буу зэбсэгүүдые үрдилдэн бүтээлгые дэбэргэхэ, сэрэгэй стратегическэ тэнсүүрине хангахын тула харюугай хэмжээнүүдые абахыень СССР-ые ба тэрэнэй союзнигуудые баадхаха байна. Хэрбээ дундуур зайда хэрэглэгдэхэ американ шэнэ ракетэнүүдэй ФРГ-гэй ба НАТО-гай Баруун Европодохи бусад оронуудай газар дайда дээрэ тодхогдон табигдаа һаань, социалис сэрэгэй нэгэдэлэйнгээ уялгануудта үнэн сэхэ ГДР шухала хэмжээнүүдые абаха.

ГДР-эй партийно-гүрэнэй делегациин хани ёһоной албанай хэрэгээр Советскэ Союзда ошолго СССР-эй ба ГДР-эй арадуудай нэгэдэлые элирхэйлэн батална гэжэ үгэ хэлэгшэ мэдүүлээ.

ЭКВАДОРОЙ КОМПАРТИИН ЦК-гай ПЛЕНУМ

КИТЭ. Эквадорой Компартиин ЦК-гай пленум Гуаякиль хотодо болобо. Зүүнэй үзэлтэй үргэн фронтын — коммунистнуудай хабаадалгатай арадай демократическа холбооной тусхай бүридхэлдэ абтахын тула шухала хэрэгтэй 50 мянган гар табилга суглуулгын дүнгүүдые тэрэ согсолһон байгаа. Энэ кампанине амжалтатайгаар түгэсхэхэ гээшэ коммунистнуудай гол зорилгонуудай нэгэниинь болоно гэжэ пленум тэмдэглээ.

Никарагуада эсэргүүгээр американ империалистнуудай үүдхэһэн эзэрхэг түримхэй политикын бэелүүлэгдэһэнһээ уламжалан, Түбэй Америкэдэхи байдалай хүшэр хүндэ болоһондо һанаагаа зобожо байһанаа пленум мэдүүлбэ. Никарагуан арадтай, энэ райондохи бусад арадуудтай һаналаа нэгэдэлгын хүдэлөөе үргэдхэхэ гэһэн шиидхэбэри абтаһан байна.

Гватемалын хархис диктатор Риос Монтт Вашингтонһоо абадаг түйлай ехэ тэдхэмжэеэ өөрынгөө ороной ямаршье гэмэ зэмэгүй эрхэтэдые хюдаха ябуулгануудта хэрэглэдэг юм. Шуһаша этэгээдүүдэй Гватемалада засаг бариха үедэ хүнүүдэй эрхэнүүдые сахиха талаар байдал тон барагүй болоо. Гватемалын засаг баригшад хүн зоноо нигэжэ «хайрладаг» юм.

«Хорицонт» (ГДР) гэжэ еженедельнигһээ абтаһан зураг.

ТАСС-ай фотохронико.

РЕСПУБЛИКА ТУХАЙ ХӨӨРЭНЭ

Почтын дурасхаалта марка гаргагдажа, гайхамшагта ойе— Буряадай АССР-эй байгуулагдаhаар 60 жэлэй ойе — тэмдэглэбэ. Республикын герб тэрэнэй түбтэ дүрсэлэн зурагданхай. Совет Буряад ороной экономическа ба соёлой түйлалтануудые hүлдэлэн харуулhан зураг энэ маркые шэмэглэнэ.

Автономито республикада зорюулагдаhан марканууд почтын тэмдэгүүдые суглуулагшадай коллекцинуудтэ үсөөн бэшэ юм. Тэдэнэй түрүүшынхинь 1933 ондо гаргагдаhан байгаа. «СССР-эй арадууд» гэhэн ехэ этнографическа бүлэгтэ «Буряадууд» гэhэн марка гараа hэн. Тэрэ гэhэнhээ хойшо Буряад орон тухай хөөрэhэн гушаад марка, конверт гаргагдаhан байха юм. Байгалай, Сэлэнгэ мүрэнэй түхэл дүрсэнүүд, Улаан-Үдэ шадархи нютагууд, вагон-заhабарилгын заводой хүдэлмэришэнэй hуурин эдэнэй дунда бии. Гэбэшье республикын ниислэл хотын үзэсхэлэн hайхан газарнуудые уран зураашад харуулха дуратай. Ленинэй нэрэмжэтэ үйлсэ, Илалтын проспект, Советүүдэй байшан, Орешковэй нэрэмжэтэ соёлой болон амаралтын парк, Хэлхеэ холбооной байшан, Буряадай оперо болон баледэй академическэ театр тэрэ тоодо ороно. Буряадай оперо болон баледэй академическэ театр конвертнүүд дээрэ гурба дахин зураглагдаа hэн.

Почто Улаан-Үдын 300 жэлэй ойе, республикын байгуулагдаhаар 40,45 болон 50 жэлэй ойе тэмдэглээ hэн. Энэ жэлдэ тэмдэглэгдэжэ байhан ойн баярта тусхай марка гаргагдаба гээшэ.

(ТАСС).

Уран hайханай 13 кружок болон клуб Баргажанай районой Пионернүүдэй байшанда хүдэлдэг. Тэдэнэй дунда дуу болон хатарай «Сувенир» ансамбль бэлиг шадабаряараа холуур суурхадаг. Ансамблиин хүтэлбэрилэгшэд Октябрина Ивановна Иванова, Сергей Михайлович Авдеев гэгшэд гүйсэдхэхы үндэр шадабаритай, ёhото зохёохы коллектив байгуулжа шадаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ансамблиин хатарай бүлэг.

А. ЧЕПАКИНАЙ фото.

ЭРДЭМТЭД ЗҮБШЭБЭ

СССР-эй Наукануудай академиин болон ороной эрдэм шэнжэлгын институдуудай эрдэмтэд Байгал далайе шэнжэлхэ хүдэлмэреэ дүүргэбэ. Байгал далайн байгаалиин баялигые болон арюун тунгалаг уhыень аршалан хамгаалха талаар асуудалнуудые шиидхэлгэдэ оронноймнай 18 институт хабаадалсаа.

Байгал-Амарай түмэр замай барилгатай холбоотойгоор Байгал шадарай баян дайдые промышленна талаар ашаглаха зорилгоор эрдэмтэд шэнжэлгэ хэhэн байна. Байгал далай шэнжэлхэ үедэ тэрэнэй амитанай болон ургамалай аймаг тухай hонирхолтой мэдээсэлнүүд абтаа. Тэдэнэй үндэhөөр далай шадархи байгаалиин баялигуудые ашаглаха таатай зохид дурадхалнууд зохёогдоо.

Б. БАБУДОРЖИЕВ.

МУЗЕЙНҮҮДЭЙ ДОЛООН ХОНОГ

Майн 18-да дэлхэйн олонхи оронуудта Музейнүүдэй уласхоорондын үдэр тэмдэглэгдэбэ.

Түрэл республика доторнай хизаар орондоо, искусствада болон түүхэдэ дуратайшуулай оролдолгоор бэе бэеэ дабтаагүй, онсо hонирхолтой зүйлнүүдтэй музейнүүд байгуулагданхай. Тодорхойлбол, харьяата 12, ниитын 35, дунда hургуулинуудта хизаар ороноо шэнжэлгын 84 музей, музейн түхэлэй 127 ленинскэ таhалга бии юм. Тиихэдэ республикымнай олонхи дунда hургуулинуудта ажалай ба дайшалхы алдар солын залнууд эмхидхэгдэнхэй юм.

Ц. Сампиловай нэрэмжэтэ уран зурагай музей 1944 ондо байгуулагданхай. Тоhон шэрээр бүтээгдэhэн зурагууд, графика, скульптура болон «Алтан гарта» дархашуулай уралан бүтээhэн зүйлнүүд музейн залнууд соо элбэгээр табигданхай, мүн тэрэнэй жасада хадагалагданхай байдаг.

Уран зурагай музейн хүдэлмэрилэгшэд «Буряадай искусство» гэhэн выставкэ эмхидхээ hэн. Тэрэ выставкэ Москва, Ленинград, Баку, Ереван, Алма-Ата, Свердловск, Владивосток, Шэтэ, Хабаровск болон Эрхүү хотонуудта, Франциин, Монгол ороной, Непалай выставкын залнууд соо дэлгээгдэжэ, искусствада дуратайшуулай анхарал татаhан байха. Тиихэдэ нёдондо хүршэ Шэтын областиин уран зураашадай, Тувын үхибүүдэй, Буряадай АССР-эй арадай уран зурааша М. Я. Метелкинагай уран зурагта дуратайшуулай болон бусад выставкэнүүд Ц. Сампиловай нэрэмжэтэ музейн залнууд соо нээгдэhэн юм.

Мүнөө республикымнай бүхы ажалшад Буряадай АССР-эй байгуулагдаhаар алдарта 60 жэлэй ойдо бэлдэнэ. Бидэ, музейн хүдэлмэрилэгшэд, Музейнүүдэй уласхоорондын долоон хоногой үедэ олон хэмжээ ябуулгануудые үнгэргөөбди. Тарбагатайн 11-дэхи СПТУ-да, сэрэгшэдэй клубта нүүдэл выставкэнүүд эмхидхэгдээ. Зүүн Сибириин технологическа институтда, Буряадай гүрэнэй багшанарай институтда, авиационно техникумдэ, 31-дэхи дунда hургуулида «Буряадай уран зурагай искусство 60 жэл соо» гэhэн темэтэй лекцинүүд уншагдаа. Тиихэдэ Баргажанай районой Шитханай, Баргажанай совхозуудай механизаторнууд болон луговодуудай дунда уран зураг тухай хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдөө. Энээгээр бидэнэй хүдэлмэри дүүрэнэгүй. hаяар тэмдэглэгдэхэ республикынгаа ойн баярай үдэрнүүдтэ музей соо арадай ажахын выставкэ нээгдэхэ. Мүнөө тэрээндэ бултадаа урма зоригтойгоор бэлдэжэ байнабди.

Э. ШУХОЕВА, музейн хүдэлмэрилэгшэ.

ГАИ-гай экран

Үнгэрөөд байhан май hарын хоёрдохи долоон хоногто республика дотор харгын арбан усал болоhон байна. Эдэнэй олониинь hогтуугаар машина жолоодожо ябаhаар ГАИ-гай инспекторнүүдтэ, ниитын түлөөлэгшэдтэ баригдажа, гэм зэмээ амсаха болобо. Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахын жолоошон И. Белов, Кабанскын шубуунай фабрикын В. Креминский, «Татарский ключ» гэжэ карьероуправлениин А. Иванов, Кабанскын районой Шергиинэй совхозой жолоошон И. Попов, Загарай тосхондо ажаhуудаг Н. Турусов болон бусад тэдэнэй тоодо ороно. «Госкомсельхозтехника» нэгэдэлэй жолоошон В. Антипкин архи ууhанай hүүлээр хотын үйлсөөр зайгуултажа ябатараа, айлай газаа байhан «Москвичта» hуугаад, Улаан-Үдэ хото соогуур гүйлгэжэ мэдээ ха. Тиигэжэ ябаhаар, тэрэ харгын бэлшэр дээрэ нэгэ эхэнэрые дайруулжа, тэрэнь наhа бараhан байна. Антипкин өөрөө авари хэhэн газартаа машинаяа орхёод тэрьелhэн байгаа. Бзеэ нюубашье, тэрэ сүүдхэ болоогүй байхада, милициин хүдэлмэрилэгшэдтэ баригдаа.

Техническэ харууhа муутай машина жолоодожо ябаhан хэдэн жолоошод үнгэрhэн долоон хоногто авари хээ. «Бурятводстрой» трестын барилгын управлениин автобазын жолоошон С. Луценко Баргажан ошоhон харгы дээрэ хүндэ усалда ороо — тормозгүй машиннань уруудам харгыhаа халижа хүмэреэ бшуу. Эндэ жолоошон нэгэ пассажир хоёр гэмтэhэн, нүгөөдэ пассажирынь наhа бараhан байба.

Н. СЕМЕНОВ, ГАИ-гай хүдэлмэрилэгшэ.

«ЭНЕЭДЭН ЗУГААГАЙ ҮДЭШЭ»

Хяагта хотын соёлой байшанда «Современник» гэжэ клуб hонирхолтой үдэшэнүүдые саг үргэлжэ үнгэргэжэ байдаг. Тус клубай эдэбхитэд энеэдэ зугаа элбэгтэй үдэшэ үнгэргэбэ.

Тэрэ үдэшэдэ хүгжэмэй, медицинскэ училищинуудай студентнэр, хотын предприятинуудай хүдэлмэришэд хоёр команда боложо, хурса хошон үгэнүүдээрээ мүрысэбэ. Үдэшэдэ хабаадагшадай ээлжээтэ конкурсын дүнгүүдые зүбшэн хэлсэжэ байха үедэ, үдэшые хүтэлбэрилэгшэд Георгий Зимирев Ирина Назарчук хоёр тэндэ олоор суглараhан хүн зоной дунда hонирхолтой конкурс, наадануудые эмхидхээ.

Үдэшын түгэсхэлдэ «Современник» клубай гэшүүн Геннадий Яковлев мэдээжэ уран зохёолшо М. Зощенкын «Аристократууд», «Найдамтай хүнүүд» гэhэн рассказуудые хөөрэжэ, сугларагшадые баясуулаа.

ТАРЯАШАДТА АЙЛШАЛНА

Хабарай тарилгын халуун саhада, Хяагта хотын соёлой

ХЯАГТЫН РАЙОНДО

байшангай агитбригада таряашадые соёлой талаар хангалгын хэмжээ ябуулгануудаа дэлисэ ехэтэйгээр ябуулжа байна.

Агитбригадын коллектив Ранжуровай нэрэмжэтэ колхоз, Алтайн совхозой полевой стануудаар ябажа, габан концерт табяа.

Тус коллективэй репертуарта ород, украин арадай дуунууд, совет болон буряад хүгжэм найруулагшадай бүтээлнүүд ороно. Тэдэнэй «гастрольдо» харуулhан номернууд сооhоо Александр Усовай харуулhан «Телевизорэй хажууда» гэhэн интермеди, Виктор Любишкин Александр Честных хоёрой гүйсэдхэhэн «Нүхэдэй уулзалга» гэhэн дуун нэрьемэ халуун альга ташалгаар угтагдаhан байна.

С. БОБРОВА.

Ч. ГЕНИНОВЭЙ ЗҮЖЭГ ТАБИГДАБА

hаяхан Нарhата hууриинай соёлой байшанда хүн зон олоор сугларaa hэн. Ушарынь юуб гэхэдэ, залуу режиссёр Бимба Галсановай хүтэлбэрилдэг арадай театр Ч. Гениновэй «Соёлмаа, Баташулуун» гэhэн зүжэгые анха түрүүшынхеэ табижа, нютагайхидайнгаа анхарал татаба. Харагшадта энэ зүжэг hайшаагдажа, үндэр сэгнэлтэдэ хүртэбэ.

Нарhатын арадай театр 1975 ондо Илья Базарович Лубсановай үүсхэлээр, тэрэнэй оролдолгоор эмхидхэгдэhэн намтартай. 1978 ондо арадай театр гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэhэн юм. Удаадахи жэлнүүдтэ нютагаймнай театр шэнэ зүжэгүүдээрээ хүн зониие ехээр баярлуулдаггүй hаа, Б. Галсановай хүсөөр хоёрдохёо мүндэлөө гэхэдэ болохо.

ДРСУ-гай дархан Нима Ешеев, жолоошон Солбон Гылыков, хүгжэмэй hургуулиин директор Геннадий Бадмаев, дунда hургуулиин багшанар Дугар-Жаб Будаев, Санжи Ширапов, районой арадай гэгээрэлэй таhагай хүдэлмэрилэгшэд Сэсэг Цыдынова, Галина Цыбикова болон бусад театрай хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Театрай артистнууд хабарай тарилгын үедэ районойнгоо таряашадта зүжэгhөө хэhэгүүдые харуулха юм. Буряад, ород дуунуудые гүйсэдхэхэ, шүлэгүүдые уншаха программа бэлдэгдэнхэй.

Б. НОМТОЕВ. Яруунын район.

«СПОРТЛОТОНУУДАЙ» ТИРАЖАЙ ДҮНГҮҮД

«Спортлотонуудай» майн 14-дэ үнгэргэгдэhэн 20-дохи тиражай дүнгүүдые Спортивна лотерейн главна управлени согсолбо.

«49-hөө 6-ень тааха спортлото»: 475.523 билет ороо.

Зургаан номер хэншье таабагүй, табан номер (13 карточка) таагшад — 2.760 түхэриг, дүрбэн номер (785 карточка) тааhан хүнүүд- 54 түхэриг, гурбан номер (16095 карточка) таагшад 4 түхэриг абаха байна.

«36-hаа 5-ень тааха спортлото»: 2.989422 билет ороо. Табан номер (22 карточка) тааhан хүнүүд —8.202 түхэриг, дүрбэн номер (3097 карточка) таагшад— 88 түхэриг, гурбан номер (88894 карточка) тааhан хүнүүд 5 түхэриг абаха.

«Спортлотонуудай» 20-дохи тиражай шүүбэринүүд майн 25-hаа июниин 25 болотор түлэгдэхэ.

(ТАСС).

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда. «Хартаабха бүри ехээр ургуулха»—түрүү бэшэг. Сабшалан, таряалангай үрэжэл hайжаруулха габшаган гурбан hара. «Хёлгын уhалуурнин системые ашаглалгын зарим тэды дүнгүүд»—Л. Кобелевой, Н. Бушлаевай статья. «Уулзатараа баяртай, Москва!»—Т. Волынцевагай статья. ТАСС-ай шухала мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаhанда. «Ойн баярта зорюулагдаhан объект дээрэ—Н. Казариновай информаци. «Предприятии агроцех»—М. Егоровой статья. «Наhанайнь хэрэг» А. Коротаевагай статья. «Зохёохы эдэбхи үүсхэлые хүгжөөхын тула»—В. Бородинай статья.

Гурбадахи хуудаhанда. В. Матвиевскиин фотонаорама. Уласхоорондын мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаhанда. «Спортын байшанда болоhон уулзалга»—В. Бадмаевай репортаж. «Госохотнадзор мэдээсэнэ»—В. Носковой информаци. «Нэгэ мэдэн гэхэдэ...»—А. Миткиновэй фельетон. «Барабан сохино, труба дуулана»—Л. Зандановагай репортаж.

ТЕЛЕВИДЕНИ

Майн 22-hоо 28 хүрэтэр

ВОСКРЕСЕНИ, 22

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 —«Время». 9.40 — Зарядкадаа зогсогты. 9.55 — Гүрэнэй Н. Осиповой нэрэмжэтэ ород арадай академическэ оркестрэй концерт. 10.25—«Балхаш» — телевизионно баримтата фильм. 10.40 — «Будильник. 11.10— «Советскэ Союзда алба хэнэб!». 12.10 — «Элүүр энхэ байлга» — эрдэм дэлгэрүүлгын программа. 12.55 — «Үглөөнэй почто» — хүгжэмтэ дамжуулга. 13.25 — Эб найрамдалай түлөө велосипедээр урилдалгын мүрысөөн. ЧССР-hээ дамжуулагдаха. 13.40 — «Хүдөөгэй ажал хэрэгүүд».
Улаан-Үдэ. 14.40 — Шэнэ hонин (буряадаар). 14.50 — «Сэлэнгэ» гэhэн программа. (буряадаар).
Москва. 15.25 — «Чьи в лесу шишки» — «Про полосатого слоненка». «Как кошечка и собачка мыли пол» — мультфильмнүүд. 15.55 — «Мүнөөдэр манайда уулзахабди». 16.55 — «Аяншалагшадай клуб». 17.55 — «Эоилтэ, харюусалгань ехэ». «Нютагаа шиидхэгдэнэ» гэhэн дамжуулга. 18.55 — 19.10 —Забhарлалга. 19.10 — «Уласхоорондын hонин. 19.55 —Концерт. 20.45 — «Контрольная полоса» — уран hайханай фильм. 22.00 — «Время». 22.30 — «Советскэ Союзай Герой, Ленинскэ шангай лауреат СССР-эй арадай артист Эмиль Гилельсын концерт. 23.25 — «Город, который любил» — телевизионно баримтата фильм. 24.00 — «Европын чемпионадта хабаадахын түлөө футболоор шэлэн абалгын мүрысөөн». Польшын ба СССР-эй суглуулагдамал команданууд наадаха. Польшоhоо дамжуулагдаха. Забhарлалгынь үедэ — Эб найрамдалай түлөө велосипедээр урилдалгын мүрысөөн. ЧССР-hээ дамжуулагдаха.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 14.40 — «Хүгжэмтэ киоск». 15.10 «Совет … зэр дээрэ уулзалгануу… 15.30 — «Ан амитадай аймаг…». 16.30 — «Онтохондо айлшаар». «Финист — ясный сокол». 18.10 — «Бессмертие студента Крашенинникова» —эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 18.30— «Жан-Кристоф» — телевизионно олон серитэй уран hайханай фильм (Франци, … ёрдохи сери). 19.25 —Мульт фильмнүүд. 19.45 — «Манай корреспондентнүүд хөөрэнэ». 20.15 — «Бүгэдэндэ хабаатай стадион». 20.45 — Арадай аялга дуунууд. 21.00 —«Амгалан нойрсогты багашуул!» «Маугли». 21.15— Ю. Рябчинскаягай дурасхаалда зорюулагдаhан байдарка ба каноэгээр hэлюурдэлгээр уласхоорондын мүрысөөн. 22.00 — «Время». 22.30 — И. Тургенева. «Провинциалка» — телевизионно зүжэг.

ПОНЕДЕЛЬНИК, 23

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 17.00 — Дамжуулгын программа. 17.05 — Буряадай АССР-эй 60 жэлдэ. «Халаан» — тележурнал (буряадаар). 17.40 — Залуушуулда зорюулагдаhан дамжуулга. 18.20 — Киноочерк. 18.30 — Дайнай ветерануудта концерт.
Москва. 19.10 — Карагандагай металлургическа комбинадай цехэй барилга дээрэ поточно бригадна подряд нэбтэрүүлгын дүй дүршэл тухай.
Улаан-Үдэ. 19.40 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа. 20.10 — «Буряадай заншалта искусство».
Москва. 20.55 — «Золотой век» — Д. Шостаковичой балет. ССР Союзай ГАБТ-ын фильм-зүжэг. 22.00 — «Время». 22.35 — «Золотой век»— баледэй үргэлжэлэл. 23.50 — «Мүнөөдэр —түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 15.15 — Шэнэ hонин. 15. 35 — Ороной телестудинуудай баримтата фильмүүд. 16.20 — Г. Успенскиин зохёолнуудай хуудаhануудаар. 17.20—Бултанда зорюулагдаhан стадион». 17.50 — Баримтата фильм. 18.05 — Таллинай пионернүүд болон hурагшадай ордонгой ансамблиин концерт. 18.30 — Эжын hургуули. 19.50 — Мультфильм.
Улаан-Үдэ. 19.10 — Соносхолнууд. 19.20 — Киноочерк.
Москва. 19.00 — Футбол… шэнжэлэл. 20.20 — «Таа… энээние хэжэ шадахат».
Улаан-Үдэ. 20.55 — Хүг… гэ зэбhарлалга.
Москва. 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул!». 21.1… Уласхоорондын шэнжэлэл. 2… — «Время». 22.35—«Гене… — уран hайханай фильм. 2… — СССР-эй летчик-космон… Г. Добровольскиин дурасха… да батут дээрэ hүрэлгөөр ула… хоорондын мүрысөөн.

ВТОРНИК, 24

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — «Онтохондо айлшаар». «Финист — ясный сокол». 11.35 — «Мэдээжэ аад, юрэ бусын юумэн». 12.35 — Г. Венявскиин скрипкын хүгжэм. 12.45 — Шэнэ hонин. (12.50 хүрэтэр). 15.15 — Шэнэ hонин. 15.25 — Баримтата фильмүүд. 16.35—«Фридерик Шопенэй зохёол бүтээлнүүд». 17.05 — А. Н. Островскиин пьесэнүүдэй геройнинууд. 18.10 — «Манай корреспондентнүүд хөөрэнэ». 18.40 — Москвагай Гүрэнэй симфоническа оркестр наадаха. 19.05—СССР-эй геологиин министр Е. Н. Козловскитой МГУ-гай студентнүүд уулзаха. 19.20 — Мультфильм. 19.45 — «Мүнөөдэр— түби дэлхэй дээрэ».
Улаан-Үдэ. 20. 00 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа (буряадаар). 20.25 — «Сэяан» — хүдөөгэй ажалшад тухай дамжуулга.
Москва. 21.00 — «В сердце Анд» — баримтата фильм. 22.00 — «Время». 22.35 — СССР-эй арадай артистка М. Биешугэй концерт. 23.40—«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 23.55 — СССР-эй арадуудай зунай VIII спартакиада. Баскетбол. Эхэнэрнүүд.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 12.55 — Дамжуулгын программа. 13.00 — Франциуз хэлэн. 13.35 — Хүгжэм. 4-дэхи класс. 14.05 — «Шатарай hургуули». 14.35 — «Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайн мүнөөнэй совет прозодо». 15.05 — Байгаали шэнжэлгэ. 3-дахи класс. 15.25 — «Звездочет» — тележурнал. 16.10 — «И. С. Тургеневэй ажабайдалай ба … хёохы ажал ябуулгын хуудаhанууд». 16.55 — Шэнэ hонин.
Улаан-Үдэ. 19.50 — Соносхолнууд.
Москва. 20.00 — «Хүн хуули». 20.30 — С. Рахманинов. Оркестртэй хамта фо… пиано дээрэ наадагдаха … дэхи концерт. 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул!» 21.15 — Ургамалнуудай ай… 22.00 — «Время». 22.35 — «… общий друг» — олон серитэй уран hайханай фильм. (Великобритани). (1-дэхи сери). 2… — Пермиин зурагай галерей тухай баримтата фильм.

СРЕДА, 25

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 —« Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — Мультфильмнүүд. 10.15 — «Контрольная полоса» — уран hайханай фильм. 11.25 — «Аяншалагшадай клуб». 12.25 — В. А. Моцарт. Хүгжэм. 12.45 — Шэнэ hонин. (12.50 хүрэтэр). 15.15 — Шэнэ hонин. 15.35 — Африкые сүлөөлhэн үдэртэ. Кино-шэнжэлэл. 16.25 — «Экран ханинараа суглуулна». 17.05 — А. Н. Островскиин зүжэгүүдэй геройнинууд.
Улаан-Үдэ. 18.00 — «Зүүн Сибирь» — киножурнал. 18.10 — «Байгал» —мэдээсэлэй программа.
Москва. 18.45 — «Парти тухай хөөрөөнүүд». 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 20.00 — Кино-зураглал. 20.05 — Хүгжэнги капиталис оронуудта хүдэлмэригүйдэлгын асуудал тухай. 20.25—Р. Щедринэй зохёол бүтээлнүүд. 20.40 — «Возмездие» — уран hайханай фильм. (Афганистан). 22.00 — «Время». 22.35 — «Дэлхэйн hониной дээжэ». 23.40 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 23.55 — Спортын hонин. 00.25 — СССР-эй арадуудай зунай VIII Спартакиада. Баскетбол. Эхэнэрнүүд.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 12.55 — Дамжуулгын программа. 13.00 — Немец хэлэн. 13.35 — Юрэнхы биологи. 9-дэхи класс. 14.05— «Таанадта, түрэлхид». 14.35 — Хүгжэм. 6-дахи класс. С. Прокофьев. «Золушка» гэжэ балет. 15.05 — «ПТУ-да ямар мэргэжэлдэ хайшан гэжэ hурганаб?». 15.35 — «Карл Маркс. Ажабайдалай ба тэмсэлэйнь шатанууд». 16.20 — Совет хүшөө памятнигуудай ба портредэй скульптура. 16.50 — Шэнэ hонин.
Улаан-Үдэ. 17.55 — Түймэр сараха темэдэ баримтата фильмүүд. 17.34—«Таанадта, … таторнууд болон политинформаторнууд».
Москва. 18.00 — Белгородско областиин hурагшад тухай.
Улаан-Үдэ. 18.45 — hу… шадта «Горн» гэhэн дамжуулга. 19.15 — Соносхолнууд. … —«Арадай хиналтын экран». 19.45 — Баримтата фильм.
Москва. 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул!». 21.1… «Харилсаа холбоон». 21.45 Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 22.00 — «Время». 22.35 — «… общий друг» — олон серитэй уран hайханай фильм. (2-дохи ба 3-дахи сери).

ЧЕТВЕРГ, 26

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 —«Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — Белгородско областиин hурагшад тухай. 10.40 — «Возмездие» — уран hайханай фильм. (Афганистан). 12.10 — «Бултадаа — эбтэй бүлэбди». 12.35 — «Хочу быть чемпионом» — баримтата фильм. 12.45 — Шэнэ hонин. (12.50 хүрэтэр). 15.15 — Шэнэ hонин. 15.35 — Хилын харуулшанай үдэртэ баримтата фильмүүд. 16.10 — «Ород хэлэн». 16.40 — Хүхюун стартнууд».
Улаан-Үдэ. 17.25 — Уласхоорондын шэнжэлэл (буряадаар). 17.40 — «Партиин ажал хэрэгүүд». 18.10 — «Глиэр. «Романснууд». 18.20 — Буряадай АССР-эй 60 жэлэй ойдо. «Ахуби заяамни гэжэ нэрлэнэб» (2-дохи дамжуулга. 18.45 — «Олон түмэн ажалшадай ленинскэ университет».
Улаан-Үдэ. 17.15 — Буряадай АССР-эй 60 жэлэй ойдо. «Байгал» —мэдээсэлэй программа. Баунтын район.
Москва. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 20.00 — «Залуушуулай адресууд». 21.00 —Композитор Эдуард Колмановскиин зохёохы үдэшэ. 22.00 — «Время». 22.30 — Композитор Эдуард Колмановскиин зохеохы үдэшын үргэлжэлэл. 23.35 — «Мүнөөдэр— түби дэлхэй дээрэ». 23.50 — Баримтата фильм. 24.00 —Футболоор Олимпийскэ турнирай шэлэлгын матч. СССР-эй ба Грециин суглуулагдамал команданууд.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 12.55 — Дамжуулгын программа. 13.00 — Испан хэлэн. 13.35 — Гете «Фауст». 9-дэхи класс. 14.05 — «Эжын hургуули». 14.35 — В. А. Гиляровскиин зохёолнуудай хуудаhануудаар. 15.30 — «Пятнадцатилетний капитан»— уран hайханай фильм. 16.50— Шэнэ hонин.
Улаан-Үдэ. 16.55 — Соносхолнууд. 17.05 — «Максим Танк» — киноочерк.
Москва. 17.25 — «СССР-эй арадай артистка Л. Б… дуулаха». 18.00 — В. А… ковский. Шүлэгүүд ба б… данууд.
Улаан-Үдэ. 18.45 — «Ном уншаха дуратайшуулда».
Москва. 19.15 — Мульт фильмнүүд.
Улаан-Үдэ. 19.45 — Баримтата фильмүүд.
Москва. 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул!». 2… «Манай сад». 21.45 —«Гр… за рекой» — баримтата фильм. 22.00 — «Время». 22.30 — «… общий друг» — олон серитэй уран hайханай фильм. (4-дэхи ба 5-дахи сери).

ПЯТНИЦА, 27

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.35 — Үглөөнэй гимнастика. 9.50 — Ровно хотын хүүгэдэй уран hайханай коллективүүдэй концерт. 10.30 — «Гражданин Лешка» — уран hайханай фильм. 11.55 — «Высокое небо» — баримтата фильм. 12.20 — Новосибирскын телевидени болон радиогой ород арадай инструментнүүдэй оркестрэй концерт. 12.45 —Шэнэ hонин. (12.50 хүрэтэр). 15.15 — Шэнэ hонин. 15.25 — Баримтата фильмүүд. 16.35 —Шатарай hургуули. 17.05 — «Москва шадарай хүдөө нютагуудай мүнөөдэр ба үглөөдэр». 17.35 — «Арадай аялга дуунууд». 17.50 — «Бидэнтэй хамта хэ, бидэнэр шэнгеэр хэ, бидэнэрhээ үлүүгээр хэ». ГДР-hээ дамжуулагдаха. 18.50 — Ухаалан зохёогшод болон уралан нарижуулагшадай бүхэсоюзна бүлгэмэй VI съездын делегадуудта концерт. 19.30 — «Зураг бүхэндэнь — наран» 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 20.00 — Л. Ромина дуулаха.
Улаан-Үдэ. 20.25 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа.
Москва. 20.55 — «Пограничный пес Алый» — уран hайханай фильм. 22.00 — «Время». 22.35 — «Ородой музей». 23.10 — Гадаадын оронуудай эстрадын аялга дуунууд. 23.55 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 12.55 — Дамжуулгын программа. 13.00 — Англи хэлэн. 13.35 — Географи. 8-дахи класс. 14.05 — «Байгаали шэнжэлгын почто». 2-дохи класс. 14.35 — «Түүхын хуудаhанууд». 15.20 — Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 16.05— Э. Хемингуэйн ажабайдалай ба зохёохы ажал ябуулгын хуудаhанууд. 16.55 — Шэнэ hонин.
Улаан-Үдэ. 17.00 — Музейнүүдэй залнуудаар». 17.35 — «Манай айлшад». 18.05 — «Барилгашан» гэhэн дамжуулга. 18.45 — Буряадай АССР-эй 60 жэлэй ойдо. «Три с…ца» — уран hайханай фильм. 20.15 — Киноочерк. 20.2… «Эрдэм ухаан ба ажабайдал».
Улаан-Үдэ. 20.55 — Хүг… тэ забhарлалга. 21.00 — Амгалан нойрсогты, багашуул!. 21.15 — Баскетболоор … лын чемпионат. Эрэ… СССР-эй ба Польшын суглуулагдамал команданууд … циhээ дамжуулагдаха. 2… «Время». 22.35 — «Наш общий друг» — олон серитэй уран hайханай фильм. (6 ба 7-дохи сери). 00.30 — … дээрэ бүмбэгөөр наадаха уласхоорондын мүрысөөн. СССР-эй ба Италиин суглуулагдамал команданууд.

СУББОТО, 28

ХИЛЫН ХАРУУЛШАНАЙ ҮДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — Физкультура эрхилэгшэдтэ заабаринууд. 10.05 — «Булаг». 10.35 — «Спортлотогой» 22-дохи тираж. 10.45 — «Таанадта, түрэлхид». 11.15— «Харгын гэнэ усалые сарахa». 11.45 — «Эдиршүүлэй уран бэлиг». 12.10 — «Ном уншаха дуратайшуулай анхаралда».
Улаан-Үдэ. 12.55—«Буряад хэлэнэй хэшээл». 13.35 — «Шэнэ hонин». 13.45 — Хилын харуулшанай үдэртэ. «Дайшалхы алдар соло». 14.45 — «Пионери»—киножурнал.
Москва. 14.55 — «Мүнөөдэр —түби дэлхэй дээрэ». 15.10— «Ираклий Абашидзе». 16.05— Арадай уран бэлиг тухай телепрограммануудай «Солонго» гэжэ уласхоорондын V фестиваль. Йеменэй Араб Республикын искусство. 16.35 — Политическэ шэнжэлэгшэ Л. А. Вознесенскиин хөөрөөн. 17.05 — «Ан амитадай аймагта». 18.05 — 9-дэхи студи. 19.05— Мультфильмнүүд. 20.00 —«Мүнөөдэр — Хилын харуулшанай үдэр». СССР-эй КГБ-гэй Хилын харуулай сэрэгүүдэй политическэ управлениин начальник генерал-майор В. С. Иванов үгэ хэлэхэ. 20.15 — СССР-эй КГБ-гэй Хилын харуулай сэрэгүүдэй 65 жэлэй ойдо зорюулагдаhан хүгжэмтэ дамжуулга. 22.00 — «Время». 22.35 — Жэжэ зүжэгүүдэй «Золотая рыбка» гэжэ телетеатр. 23.40— «Мэдээжэ аад, юрэ бусын юумэн». 00.20 — Шэнэ hонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 11.55 — «Арадай театр» гэhэн дамжуулга. 13.35 — «Композитор Глазунов» — киноочерк.
Москва. 12.55 — «Яак Йола дуулана» — фильм-концерт. 13.25 — «Хүн. Газар. Юртэмсэ». 14.10 — «Ородой му… 14.45 — И. Брамс. Хүг…
Улаан-Үдэ. 14.55 — …дай аман зохёолой … шалнууд».
Москва. 15.20 — Хүг… киоск. 15.50 — «Хүн—… эзэн». 16.40 — Башкири… лестудиин программа. … «Пограничники» — баримтата фильм. 19.15 — Уран … лой дамжуулга. 20.15 — … дэм ухаан ба ажабайдал… hэн циклhээ дамжуулга. … — Уласхоорондын шэнжэлэл. 21.00 — «Амгалан нойр… багашуул!» 21.15—«Элүүр байлга». 22.00—«Время». … —«Монолог» — уран hайханай фильм.

ХААНА, ЮУН БОЛОХОБ?

△ Нарин сэмбын комбинадай спортын зал соо Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй хото городуудай команданууд столой теннисээр зоныг түрүү hуури эзэлхын түлөө заншалта XII мүрысөө үнгэргэхэнь. Үглөөнэй 10 часhаа эхилхэ наадан майн 19-hөө 22 болотор үргэлжэлхэ юм.

△ Улаан-Үдэ хотын тусхай дунда hургуулинуудай дунда футболоор, хүнгэн атлетикээр спартакиадын программаар мүрысөөн эхилэнхэй. Бүхы наадануд Буряадай АССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ үнгэргэгдэнэ.

Улаан-Үдын экскурси болон аяншалгын бюрогой хүдэлмэрилэгшэдэй дурадхалаар олон тоото аяншалганууд амаралтын үдэр эмхидхэгдэхэнь. Жэшээнь, Улаан-Үдын гурбадахи hургуулиин «Бригантина» гэжэ хүүгэдэй клубай гэшүүд Бабушкин хототой танилсахаяа аян замдаа мордобо. Мүн Улаан-Үдын 65-дахи, Улаан-Үдын Сэлэнгын районуудай Барыкинай, Гусиноозерскын дунда hургуулинуудай hурагшад, Селенгинскын целлюлозо-картонно комбинадай, «Востоксибэлектромонтажай» управлениин хүдэлмэришэд, алба хаагшад Улаан-Үдэ хотын түүхэтэ газарнуудтай танилсаха, этнографическа музей хүрэхэ. Тэрэшэлэн нар… бын болон hүнэй … дуудай бүлэг хүдэл… шэд Петровск-Забайк… тотой танилсаха … мэдүүлээ. Энээнhээ … нинград, Эрхүү, Бр… тонуудай түүхэтэ … тай танилсахаар хү… алишад холын замда… хой.

Редактор Р. Б. ГАРМ

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная—2-54—54, зам. редактора—2-68-08, зам редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-34-05, пропаганды—2-56-23 промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86 советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, 2-57-63, информации—2—60—91, переводов—2,54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33-61 выпускающие—2-35-95, отдел объявлений —2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли.
Н-02421. Заказ № 120 Индекс 04649.